

Vlaams
Parlement

vergadering **C232**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 1 april 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een app van UHasselt die de studiekeuze ondersteunt – 2606 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde toetsen in het onderwijs – 2676 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de mentale druk bij onderwijspersoneel en CLB-medewerkers – 2695 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het bevorderen van ouderparticipatie in scholen – 2740 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het bewust minimaliseren van het belang van ventilatie in de bestrijding van coronabesmettingen in scholen – 2761 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het ventilatiebeleid in scholen in het licht van de coronacrisis – 2747 (2020-2021)	21
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over ondersteuners als essentiële derden in scholen tijdens coronacode rood – 2637 (2020-2021)	32

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een app van UHasselt die de studiekeuze ondersteunt
– 2606 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, in het regeerakkoord schreef u: "Ik voorzie in een uitbreiding van de verplichte, maar niet-bindende toelatingsproeven en in aangepaste remediërings- en heroriënteringstrajecten." Begin februari 2021 maakte u bekend dat studenten die zich inschrijven in de bachelor industriële wetenschappen, bio-industriële wetenschappen, biowetenschappen of de bachelor engineering technology vanaf volgend academiejaar verplicht een ijkingsproef moeten afleggen. U verklaarde dat u in de toekomst ook graag een stap verder wilt gaan en bindende gevolgen wilt vastknopen aan de ijkingsstoetsen.

UHasselt toonde zich de voorbije jaren geen fan van ijkingsproeven. Volgens voormalig rector Luc De Schepper wordt er aan te veel studenten een fout advies gegeven over hun slaagkansen. Daarom ging de universiteit op zoek naar een alternatief. In een grootschalig onderzoek werden alle leerlingen die tussen 2016 en 2018 afstudeerden in 32 middelbare scholen, geobserveerd. Concreet keken de onderzoekers naar 2 eenvoudige parameters: hun puntengemiddelde in het laatste jaar secundair onderwijs en de match tussen hun afstudeerrichting en de gekozen opleiding aan de universiteit.

Het Limburgse deel van het onderzoek is ondertussen afgerond. Uit de resultaten blijkt dat er een zeer grote correlatie is tussen de twee onderzochte parameters en de prestaties in het eerste jaar aan de universiteit. Volgens De Schepper is er geen enkele ijkingsstoets die een even grote voorspellende waarde heeft. De UHasselt denkt aan de ontwikkeling van een online tool of app die de klassenraad zou kunnen gebruiken om de twee parameters in te voeren om zo de leerling optimaal te adviseren. Huidig rector van de UHasselt, Bernard Vanheusden, steunt het initiatief en vraagt u in afwachting van de ontwikkeling van de tool geen bijkomende ijkingsstoetsen in te voeren.

Dirk Van Damme, onderwijsexpert bij de OESO, stelt zich grote vragen bij het bovengenoemde onderzoek en haalt aan dat in het Vlaamse onderwijs de verschillen tussen secundaire scholen groot zijn, waardoor de resultaten behaald in dat secundair onderwijs geen grote voorspellende waarde hebben voor de slaagkansen aan de universiteit. Hij stelt op zijn beurt dat ijkingsstoetsen een beter alternatief zijn. Ook de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) uitte kritiek op de app en noemde het een slecht idee.

Hebt u kennis genomen van de resultaten van het onderzoek gevoerd door UHasselt? Hoe evalueert u de resultaten van dit onderzoek?

Zult u gevolg geven aan de vraag van de rector van UHasselt en geen bijkomende ijkingsstoetsen invoeren?

Ziet u in de ontwikkeling van een app een alternatief voor ijkingsproeven?

Zult u bindende gevolgen vasthangen aan de ijkingsproeven en welke timing voorziet u hiervoor? Wanneer zullen die dan in voege treden?

Plant u nog andere initiatieven in dit verband?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We hebben het in deze commissie al herhaaldelijk gehad over het belang van een goede studiekeuze voor een vlotte doorstroom in het hoger onderwijs. Daarom is in ons regeerakkoord de ambitie opgenomen om scholen en kandidaat-studenten zo goed mogelijk te ondersteunen en zoveel mogelijk instrumenten en informatie in handen te geven die kunnen helpen bij een goede studiekeuze.

Ik heb een viertrapsraket voor ogen: de resultaten van het secundair onderwijs en het advies van de klassenraad; Columbus als oriënteringsinstrument; de ijkingstoetsen, die ik graag veralgemeend zou zien, met daaraan gekoppeld een bindende remediëring; en een snel heroriënteringstraject. Elke trap en elk instrument dat onderdeel uitmaakt van de viertrapsraket heeft zijn eigen doelstelling en komt in een specifieke fase van het studiekeuzeproces voor. Ik denk dat ze elkaar versterken.

Het initiatief van de Universiteit Hasselt om een app te ontwikkelen lijkt me waardevol. Het is een goede ondersteuning voor het advies van de klassenraad. Want het gaat natuurlijk over dezelfde informatie en ondersteuning als vandaag wordt voorzien door de www.onderwijskiezer.be, een initiatief van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's).

Allang wordt in wetenschappelijke studies aangetoond dat het studiesucces in het hoger onderwijs correleert met het studieresultaat en de vooropleiding in het secundair onderwijs. In verschillende instrumenten die wij al Vlaamse overheid hebben uitgebouwd, zijn die inzichten allang meegenomen. In de onderwijskiezer kun je voor elke secundaire studierichting nagaan wat het studierendement was van vroegere leerlingen in verschillende opleidingen in het hoger onderwijs. Ook bij het advies dat de klassenraad uitspreekt, neemt die, naast heel wat andere factoren, ook de studierichting en de studieresultaten vanzelfsprekend in rekening. Bij de feedback na de ijkingstoets wordt ook expliciet verwezen naar het belang van de vooropleiding en het behaalde resultaat in het secundair onderwijs, naast individuele factoren zoals leer- en studievaardigheden, motivatie en de inspanning die de student in de toekomst wil leveren.

Om zich op Vlaanderenbrede data te baseren en ook gebruik te maken van de Vlaanderenbrede expertise lijkt het me goed dat UHasselt zowel afstemt met de CLB's alsook zorgt dat er omtrent die applicatie in overleg wordt getreden met de andere universiteiten. Want afspraken en een nauwgezette opvolging met alle universiteiten lijkt mij echt zinvol. Voorts dient die informatie in de eerste plaats aangeboden te worden aan de scholen en geïntegreerd te worden in een meer omvattend adviesproces van de klassenraden. Dat is zo reeds jarenlang het geval, dankzij de rol die de CLB's hebben gespeeld.

Want je moet ook opletten. Er zijn immers wel wat risico's aan verbonden, en critici hebben daarop gewezen. Zo zijn er mogelijke risico's van versterking van het watervaleffect. Leerlingen uit sterke richtingen zoals Latijn-wiskunde zouden dan de boodschap krijgen dat zij meer slaagkansen hebben in het hoger onderwijs. Maar in tegenovergestelde zin zouden leerlingen uit andere richtingen, die tot de logische doorstroom zouden kunnen worden gerekend, dan weer sneller een negatief signaal krijgen. En dat kan niet de bedoeling zijn. Studiekeuzes in het secundair onderwijs hoeven niet determinerend te zijn voor het studiesucces in het hoger onderwijs. Anders word je eigenlijk gedetermineerd, veroordeeld op grond van de keuzes die je tevoren hebt gemaakt in het secundair onderwijs. Terwijl de keuze voor een nieuw traject in het hoger onderwijs net een heel ambitieuze keuze kan zijn, waarvoor men zich volledig wil werpen. Daarnaast zijn eindpercentages over scholen heen niet vergelijkbaar. Ook daarmee moeten we rekening houden.

Kijken naar het gemiddelde kan voor heel wat individuele leerlingen ook nadelig zijn. Zowel voor leerlingen die hoogbegaafd zijn, schoolmoe zijn en dat momentum willen gebruiken om een nieuwe start te nemen richting hoger onderwijs, als voor leerlingen uit lagere sociaal economische klassen en leerlingen die pas later hun passies en talenten ontdekken en een verkeerde vooropleiding hebben gevolgd. Dat is wat ik daarnet zei: anders ben je gedetermineerd.

Ik wil UHasselt dan ook echt vragen om ervoor te zorgen dat de statistische voorspellingen en die instrumenten voorzichtig worden gebruikt en sowieso in combinatie met de anderen. Dan kan dat echt wel zinvol zijn. Indien we de vele risico's die ik net schetste, willen voorkomen of inperken, is het belangrijk dat het niet een app is die volledig op zichzelf staat en dat die niet wordt gebruikt zonder de nodige ondersteuning en informatie. Want anders zul je de kansengelijkheid misschien vergroten en ik geloof rotsvast dat dat niet de bedoeling is.

Over de ijkingstoetsen en de voorspellende waarde wil ik het graag even hebben. Ik hoor vaak dat leerlingen niet geslaagd zijn voor de ijkingstoetsen en dan toch jaren later hun diploma behalen als student in het hoger onderwijs. Men zegt dan dat de ijkingstoets niet werkt. Ik vind het net een illustratie van het gegeven dat het wel werkt en dat het kandidaat-studenten motiveert. Ze kunnen zichzelf dan een spiegel voorhouden en weten welke tekorten er zijn. Als ze de keuze maken om die studie toch aan te vatten, dan weten ze wat hun werkpunten zijn. Ze worden getriggerd om die studie met succes af te ronden, in de wetenschap dat ze wat zullen moeten bijspijkeren.

Er treedt een omgekeerd voorspellende waarde op: de ijkingstoets legt aan een student uit dat hij of zij bijvoorbeeld nog niet sterk genoeg is in wiskunde om de opleiding ingenieur succesvol te volgen. Die student schrikt dan, vraagt zich af of hij toch gaat springen of niet. Als hij springt, weet hij dat hij zal moeten remediëren. Het kan zijn dat hij dan nog meer gemotiveerd is om te slagen. Zulke casuïstiek toont eerder het succes en het nut aan van de ijkingtoetsen.

De ijkingstoetsen maken deel uit van de getrapte aanpak die ik heb geschetst. De ijkingstoetsen bevinden zich helemaal op het einde van het studiekeuzeproces en hebben tot specifiek doel de kandidaat-student echt te positioneren. Het is voor mij heel belangrijk dat de deelnemers feedback krijgen en na deelname ook terecht kunnen bij de opleidingen. De feedback sterkt enerzijds deelnemers met een goed resultaat in hun studiekeuze en verwijst anderzijds deelnemers met een lagere score naar remediëring of daagt de deelnemer uit de keuze voor de opleiding in vraag te stellen. Het onderzoek van de VLIR wijst uit dat de meeste deelnemers de feedback op de ijkingstoets nuttig en rechtvaardig vinden. De feedback op de ijkingstoetsen wordt duidelijk gewaardeerd, heeft een sensibiliserend effect.

In het ijkingstoetsonderzoek worden de signalen uit het secundair onderwijs ook meegenomen. Aan de hand van een enquête tijdens de ijkingstoets wordt het advies van de klassenraad en de resultaten secundair onderwijs bevestigd bij de deelnemers. Uit analyse blijkt dat toch nog 35 procent van de studenten met een positief advies van de klassenraad een ijkingstoetsscore van minder dan 10 op 20 heeft. Wat de resultaten secundair onderwijs betreft, geldt algemeen dat hoe beter het resultaat in het secundair onderwijs, hoe hoger de ijkingstoetsscore. Uit het onderzoek blijkt dat de ijkingstoetsen een extra voorspellende waarde hebben boven op het eindresultaat in het secundair onderwijs en het advies van de klassenraden.

Het is voor mij ook een hele grote troef dat kandidaat-studenten verder op weg kunnen worden geholpen door remediëring op maat van hun eventuele tekortkomingen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord.

U hebt het niet met zoveel woorden gezegd, maar ik meen uit uw antwoord te mogen afleiden dat u geen gevolg zult geven aan de vraag van de rector van UHasselt om geen bijkomende ijkingstoetsen in te voeren. U zult dus nog wel bijkomende ijkingstoetsen invoeren. U ziet de ontwikkeling van de app ook niet als een alternatief voor die ijkingstoetsen, maar eerder als een aanvulling. Zo mag ik dat begrijpen?

Ik deel uw kritiek op de ontwikkeling van de app. Ik heb hier ongeveer hetzelfde opgeschreven als wat u zei: de middelbare scholen verschillen fel van elkaar, er is het watervaleffect. Waar ik mij ook vragen bij stel, is dat het onderzoek gaat over Limburgse studenten die naar een Limburgse universiteit zijn getrokken. Misschien zullen de resultaten toch anders zijn voor de Limburgse studenten die bijvoorbeeld naar Leuven zijn gegaan. UHasselt is kleinschaliger dan de KU Leuven, wat op een zekere manier de slaagkansen zal beïnvloeden. Om dat te weten, moeten we het Brabantse deel van het onderzoek afwachten.

Bovendien kan men in zo'n app geen rekening houden met kleinere richtingen waar vrij weinig studenten voor kiezen en waar de steekproef dan ook heel erg klein is. Ik denk spontaan bijvoorbeeld aan oudheidkunde of theologie.

Minister, ik kan me dan toch niet van de indruk ontdoen dat de oud-rector van UHasselt deze app toch wel instrumentaliseert om een soort kruistocht tegen uw ijkingsproeven te voeren, wat onze fractie betreurt, want ik ben zeker ook een voorstander van die ijkingsproeven. Bent u dan niet bang dat zij u zullen blijven tegenwerken bij de verdere invoering van die ijkingsproeven?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, persoonlijk vind ik het eigenlijk goed dat universiteiten ook onderzoek blijven doen dat ingaat tegen wat we al hebben beslist, wat onze beleidsinstrumenten zijn. Dat is iets dat ons triggert, dus dat is op zich goed. We weten ook al lang dat in de discussie over de ijkingstoetsen de UHasselt aan de ene kant staat en de andere universiteiten van Vlaanderen enigszins aan de andere. Dat is ook tijdens de hoorzitting duidelijk naar voren gekomen. Ook de VLIR bevestigt dat nu eigenlijk. De discussie tussen de UHasselt en de andere universiteiten is iets dat ons alleen maar sterkt in het zo sterk mogelijk ontwikkelen van het wetenschappelijk validatiekader van uw ijkingstoetsen, in het blijvend investeren daarin. Die toetsen moeten immers uiteraard dat studierendement verhogen. Ze moeten die spiegel zijn voor de slaagkansen voor de studenten. Daarnaast mag echter niemand door de deelname aan die ijkingstoets onterecht materieel of moreel worden tegengehouden.

Minister, u spreekt heel vaak over die eventueel verplichte remediëring. U weet ook dat onze fractie dat met enige voorzichtigheid bekijkt, niet alleen omdat dat voor de studenten zelf extra tijd vergt, die ze misschien net nodig hebben voor de studies zelf, maar ook omdat zo'n remediëring er alleen maar kan zijn als die echt kwaliteitsvol is. Dat betekent dat er bijvoorbeeld ook extra personeelsinzet naar de universiteiten en hogescholen moet gaan. Het is voor ons dus heel belangrijk dat u de gevolgen, de impact van zo'n remediëring of noodzakelijke remediëring goed onderzoekt. Vandaar de vraag: bent u daar al concreet mee bezig? Ik vermoed eigenlijk van wel. Mocht u al inzichten hebben daarover, kunt u die misschien geven, ook met betrekking tot de extra vte's die nodig zouden zijn in universiteiten of hogescholen per opleiding?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden.

Collega's, ik was enigszins verbaasd. Ik herinner me de hoorzittingen die we hebben gehad in verband met de proeven die we als overheid willen doen, de peilingsproeven, alle proeven in het kader van oriëntering. Toenmalig rector De Schepper ging daar toen tegenin. Hij bracht allerlei grote rapporten over de validiteit, de betrouwbaarheid, de causaliteit en dergelijke, maar komt nu vervolgens met een app die louter op basis van twee parameters een correlatie geeft, nota bene een correlatie waarbij heel veel andere onderzoekers eigenlijk heel veel vragen stellen. Ik vind dat dat echt haaks staat op zijn reserves bij de ijkingsproeven. Hij stelt iets in de plaats waarvan de waarde veel minder groot is en waarbij er zelfs methodologische vragen worden gesteld. Ik betreur dat echt, temeer ook omdat een aantal tussenliggende variabelen absoluut niet worden meegenomen. Ik geef er maar één: een leerling uit Wetenschappen-Wiskunde heeft veel meer slaagkansen in de opleiding Pedagogische Wetenschappen. Dat leren ons alle screenings naar aanleiding van de hervorming van het secundair onderwijs. In Wetenschappen-Wiskunde heb je echter niet heel veel mens-en-maatschappijvakken. Daar alleen al loopt het mis, vrees ik.

Minister, collega's, wij stellen dus voor om verder in te zetten, met onze hogeronderwijsinstellingen en onze secundaironderwijsinstellingen, op de lijn die we hebben uitgezet van een goede oriëntatie en ook van het verruimen van de blik van leerlingen, met de oriënteringsproeven en met een goede ijking van waar men tekorten heeft en waar er nog moet worden bijgeschaafd, zodat die studenten heel gericht weten waarop ze moeten inzetten, om op die manier ook een heroriëntatie, een snelle heroriëntatie indien nodig, te kunnen hebben. Dat is voor iedereen goed, voor de student, voor de ouders, voor de maatschappij, die een groot deel betaalt, maar ook voor de hogeronderwijsinstellingen die bijspijkeren, want op een bepaald moment eindigt dat ook, is de druk op onze docenten om dat bij te spijkeren ook te groot.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De doelstelling van ons allemaal en zeker van u als minister is dat studenten een slimme en goede keuze maken die aansluit bij hun interesses en ook zorgt voor een behoorlijk studierendement. Ik denk dat ik het op die manier kan samenvatten. We delen allemaal die bezorgdheid, samen met alle hogescholen en universiteiten.

Wat is een goed instrument om dat te bevorderen? Ik heb er al wel wat over gelezen en met mensen gesproken die er iets van kennen, en ik denk persoonlijk dat er geen methode is die voor alles kan worden ingezet. Voor bepaalde opleidingen zullen ijkingstoetsen zeker werken, maar voor andere opleidingen is een ijkingstoets veel minder relevant.

Minister, bent u bereid om alles op zijn wetenschappelijke validiteit te testen en te acteren? Als blijkt dat voor bepaalde opleidingen de ijkingstoetsen geen soelaas brengen omdat ze zorgen voor een ongewenst watervaleffect, omdat ze weinig gecorreleerd zijn aan het studierendement of omdat de remediëringsinspanningen weinig soelaas brengen, bent u dan bereid om die toetsen alsnog te beperken tot de opleidingen waar ze echt werken?

Ik vind het jammer dat er in het onderwijsveld – maar blijkbaar is dat in alle beleidsdomeinen zo – veel machtsgevechten of machts spelletjes zijn. Ik probeer het niet te oneerbiedig te zeggen. Als een bepaalde positie eenmaal is ingenomen, lijkt het soms wel alsof we daar koste wat het kost aan willen vasthouden. Ik wil vragen om ons bij de wetenschappelijke consensus – als dat nodig is – neer te leggen. Bent u bereid dit alsnog te doen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil nog even in een notendop meegeven wat mijn belangrijkste bezwaar is en waar het risico op ongewilde vertekening zit met

betrekking tot die app. Het kan zijn dat je, door welke omstandigheden ook, slechte resultaten hebt behaald in het leerplichtonderwijs. De app zal die studenten dan afraden om hoger onderwijs aan te vatten als gevolg van het voorparcours. Het kan echter net voor velen een kans zijn om zich te kunnen ontplooien, om een nieuwe start te nemen, maar ze zouden op basis van hun antecedenen en op basis van de gemiddelde groep die hen is voorgegaan, worden afgeraden om te starten in de betrokken opleidingen of zelfs überhaupt te starten in het hoger onderwijs.

Met de ijkingstoetsen is het net de bedoeling om te kijken naar het individu op zich en dat individu instrumenten in handen te geven om een eigen pad in te slaan. We leggen de verantwoordelijkheid dus bij de student en niet bij het collectief dat de student is voorafgegaan of de voorgeschiedenis van de student zelf. Op grond van het heden kijken we mee met de student naar de toekomst. We responsabiliseren hen en geven hun de kansen om hun eigen weg met succes te kunnen inslaan.

De heer Warnez heeft gelijk dat de discussie met betrekking tot de app ons scherp houdt. Mijnheer Danen, ik zal me niet bij voorbaat neerleggen bij deze of gene richting omdat ik nog over data beschik die ons sterken in onze overtuiging. In het onderzoek van 2020 waarnaar ik verwees, kan men lezen dat 87 procent van de ondervraagden op een of andere manier aan remediëring zou doen naar aanleiding van de ijkingstoetsscore. Een ijkingstoets ondersteunt de studiekeuze echt in de reflectie over de voorgenomen keuze en de mogelijke remediëring. Het is daarom dat ik samen met de instelling aan het bekijken ben hoe die remediëring een bindend karakter kan krijgen.

De ijkingstoetsen bieden een onafhankelijk signaal vanuit het hoger onderwijs dat aanvullend is ten opzichte van de tools en de signalen uit het secundair onderwijs. Studiekeuze ondersteunen houdt ook meer in dan voorspellen. Het is ook feedback geven en remediëren.

Ik ga de plannen voor de uitrol van de ijkingstoetsen voor meer bacheloropleidingen verderzetten. Ik doe dat absoluut niet alleen. Ik wil graag verplichte remediëring koppelen aan de resultaten van de ijkingstoetsen. Om alles te capteren en te horen wat de consequenties daarvan zouden zijn, heb ik een gemengde werkgroep opgericht. Daarin zitten vertegenwoordigers van mijn administratie, maar evengoed van de VLIR, de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). Die werkgroep is volop aan het werk.

Kan ik al een timing geven? Ja en neen. De rapportering verwacht ik in de tweede helft van het jaar. Het zal afhankelijk zijn van de bevindingen in die rapportering hoe snel we vervolgens bijkomende stappen zouden kunnen zetten. Men is alleszins aan het werk in een toch vrij ruime samenstelling en men zal de pro's en contra's serieus tegen het licht houden.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik wil ook nog eens het belang van de ijkingstoetsen benadrukken, zowel voor de onderwijskwaliteit als voor de studenten zelf en voor de instellingen. Maar natuurlijk moeten de neuzen van alle instellingen in dezelfde richting staan. Zoals de heer Warnez zei, is het van belang dat die proeven voldoende valide zijn, zodat iedereen er zich in kan vinden, want uiteindelijk zal een goed product ook geen tegenstanders hebben. Als het dan toch nog tegenstanders heeft, dan snijden die vooral in hun eigen vel.

Ik kijk uit naar de verdere ontwikkeling en naar wat u hebt aangekondigd met betrekking tot de verplichte remediëring en de werkgroep.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde toetsen in het onderwijs – 2676 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): De gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde proeven (GGG-proeven) kwamen al een paar keer aan bod in deze commissie, zoals op 7 januari 2021. Toen was het academisch steunpunt dat de centrale toetsen, zoals u ze noemt, zal ontwikkelen, net aangesteld. Alhoewel dit steunpunt dus begin dit jaar al van start ging met de ontwikkeling van deze toetsen, liep de haalbaarheidsstudie nog steeds volop. In de commissie van 7 januari gaf u aan dat u de resultaten van deze studie een maand later verwachtte. Ondertussen zou de studie dus volledig afgerond en opgeleverd moeten zijn.

In tussentijd bracht ook de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een advies over de GGG-proeven uit en vroeg eind januari al om op korte termijn in gesprek te gaan. De Vlor duidt namelijk op een aantal essentiële strategische voorwaarden bij het opmaken van deze proeven. Vooreerst moet kwaliteitsontwikkeling de focus zijn bij het bepalen van het doel van de proeven. De proeven mogen geen gevolgen hebben voor studievoortgang, -oriëntering en attestering of leiden tot een verplicht begeleidingstraject voor scholen. In de aanvraag tot erkenning en betoelaging van het steunpunt lezen we toch iets anders.

Een ontwikkelingsgericht gebruik biedt volgens de Vlor ook de beste garanties om positieve effecten te maximaliseren en een oneigenlijk gebruik of ongewenste effecten te vermijden.

Verder drukt de Vlor ook zijn bezorgdheid uit over de openbaarheid van de resultaten van de proeven. Er is een degelijk juridisch kader nodig om de privacy van leerlingen en de anonimiteit van scholen te garanderen. In het licht van deze discussie kunnen de conclusies uit de haalbaarheidsstudie heel relevant zijn.

Ten slotte wijst de Vlor er ook op dat alle relevante stakeholders betrokken moeten worden bij deze grote ingreep. Een uitgebreid overleg met alle onderwijspartners op basis van de resultaten van de haalbaarheidsstudie zou hierin alvast een eerste stap zijn.

Minister, wat is de stand van zaken van deze haalbaarheidsstudie? Wanneer wordt deze studie publiek gemaakt?

Geven de resultaten aanleiding om wijzigingen door te voeren in het concreet implementatietraject? Zo ja, welke wijzigingen?

Kon u ondertussen al ingaan op de vraag van de Vlor om in gesprek te gaan over hun bezorgdheden? Zo ja, wat waren de conclusies van dit overleg?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik dank u voor de vraagstelling. Ze laat mij toe om kort op de bal te spelen. Geheel toevallig heb ik recent de beleidsaanbevelingen van de administratie ontvangen, op basis van de resultaten van die haalbaarheidsstudie.

Ik zal even kort recapituleren. Met betrekking tot de invoering van die G-proeven – u noemt ze 'GGG-proeven', ik zal ze 'G-proeven' noemen, dat is nog eenvoudiger –

volgen we een tweesporenaanpak. Enerzijds is sinds medio december van het afgelopen jaar het universitaire Steunpunt Centrale Toetsen van start gegaan, dat zich vooral buigt over de inhoud, over het 'wat'. Daarnaast is er de haalbaarheidsstudie, met drie percelen, naar de verdere modaliteiten van de toetsafnames, die vooral de vraag naar het 'hoe' beantwoordt. Dat heeft een psychometrisch-pedagogisch perceel, een organisatorisch perceel en juridisch-technisch perceel. Die studies werden medio februari opgeleverd door het Departement Onderwijs en Vorming. Bovendien is de vraag niet of er G-toetsen zullen worden afgenomen, maar wel op welke manier dat het best kan gebeuren.

De haalbaarheidsstudie is trouwens niet de enige studie, er is ook de Strategic Education Governance casestudy van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die tot aanbevelingen moet leiden om het draagvlak van de centrale toetsen te vergroten. Ik kom daar nog wel op terug.

Omdat de resultaten van de haalbaarheidsstudie inderdaad een belangrijke bron van informatie vormen voor de planning van onze werkzaamheden binnen het universitair Steunpunt Centrale Toetsen, hebben de onderzoekers eerst hun bevindingen toegelicht aan dat steunpunt. Ook de leden van de stuurgroep die het steunpunt opvolgt, hebben de resultaten van die studie reeds onder embargo ontvangen. Wie zit er in die stuurgroep? Dat zijn mijn kabinet, de administratie, en het universitair steunpunt zelf, maar ook vertegenwoordigers van de pedagogische begeleidingsdiensten, van de vakbonden en van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK).

Momenteel zijn we intern aan het bekijken welke onderzoeksresultaten nopen tot aangepaste of nieuwe beleidsbeslissingen. Want die haalbaarheidsstudie toont aan dat de toepassing van die centrale toetsen een complex proces is. Dat wisten we natuurlijk wel, maar de onderzoekers geven wel enkele keuzeopties aan op psychometrisch-pedagogisch vlak, op organisatorisch vlak en op juridisch-technisch vlak om de implementatie van de G-toetsen zo kwaliteitsvol mogelijk te maken. Nadien zal ik de haalbaarheidsstudies ook publiek bekendmaken. Want ik wil daar natuurlijk ook een antwoord op formuleren. Ik wil het niet gewoon op tafel gooien en zeggen: 'Dit is het.' Want uw vraag zou dan onmiddellijk luiden: 'En nu, welke keuzes maakt u?' Het is goed dat we een panoplie krijgen van keuzes die worden aangeboden.

We moeten er ook rekening mee houden dat de perceptie die leeft in het onderwijs over de finaliteit van de toetsen een sterke impact zal hebben op hoe het onderwijsveld met die toetsen zal omgaan en wat het draagvlak daarvoor zal zijn. Een grote gedragenheid en betrokkenheid is echt mijn bekommernis, indien we van die G-toetsen een succesverhaal willen maken.

Om zicht te krijgen op de visie van de belangrijkste stakeholders en zo het draagvlak te vergroten, heb ik in december ingetekend op het aanbod van de OESO van het project Strategic Education Governance om de cruciale betrokkenen te bevragen omtrent die G-toetsen. De onderzoekers van de OESO hebben hiervoor in februari en maart interviews afgenomen. Zij leveren mij een onderzoeksrapport af met enkele aanbevelingen voor de volgende stappen.

Daarnaast ga ik ook na wat er nodig is om de betrokkenheid nog te vergroten. Want ik ben ervan overtuigd dat de invoering van de G-toetsen een leerproces is waarbij scholen, leraren, maar evengoed ouders en leerlingen naarmate de tijd vordert, steeds meer vertrouwd raken met de toetsen. En het toenemen van het draagvlak voor de toetsen en het effectief gebruik van de resultaten zal ertoe leiden dat de onderwijskwaliteit uiteindelijk wordt versterkt.

Tot slot kan ik meegeven dat ik er alles aan zal doen om de negatieve elementen, zoals de bestaande bezorgdheden over de opmaak van 'school rankings',

toetsfraude, 'teaching to the test' en curriculumvereniging, te vermijden. Op die bezorgdheden moeten we effectief antwoorden formuleren.

Bovendien zullen we de scholen stimuleren om de toetsresultaten effectief te gebruiken in functie van de onderwijskwaliteit. Zo kan men de resultaten goed lezen en de data verwerken. Ook op dat vlak moeten we werken aan de geletterdheid, zodat men uiteindelijk, in functie van een betere onderwijskwaliteit, aan de slag kan gaan met die resultaten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben even gaan kijken naar de formulering van de aanvraag tot erkenning en betoelaging van het steunpunt. Daarin wordt er gesproken over de finaliteiten van de toets. Er zijn er vier. Ten eerste, de beoordeling van de leerling. Er staat heel letterlijk dat dit element niet doorslaggevend mag zijn in de studieoriëntering. Ten tweede, de zelfreflectie door de leerkracht. Er wordt de leerkracht een spiegel voorgehouden waardoor hij of zij gaat reflecteren over de resultaten en de kwaliteit van de lessen zal verhogen. Ten derde, de opvolging van de onderwijskwaliteit, het niveau van de scholen. Die heeft als het ware een knipperlichtfunctie. Ten vierde, de onderwijskwaliteit op systeemniveau. Minister, hoe staan die vier finaliteiten ten opzichte van elkaar? Daarover moet er zeker duidelijkheid worden gegeven aan het onderwijsveld, want dat brengt toch wel gevolgen met zich mee, zeker op schoolniveau. De verplichting tot het volgen van een vrij te kiezen begeleidingstraject voor scholen met minder leerwinst zorgt ervoor dat dat ook gevolgen heeft voor de scholen zelf.

Twee, ik krijg verder soms vragen over de implementatie van de toetsen op zich. Men stelt zich de vraag hoe, als leerlingen van school veranderen – en zeker in het basisonderwijs is dat het geval, leerlingen blijven niet altijd van het eerste leerjaar tot en met het zesde leerjaar in dezelfde school –, dat wordt meegenomen in de uitwerking van de toetsen. Wordt dat ook meegenomen door het steunpunt?

Drie, in het onderzoek van de OESO wordt heel breed en algemeen gepeild naar het perspectief op centrale toetsen, maar wordt de bevinding van de haalbaarheidsstudie niet meegenomen. Binnen die OESO-studie vertrekt men dus niet vanuit het heel concrete kader en model, zoals het nu wordt uitgerold. Minister, hoe kan dat eventueel worden meegenomen? Hoe kunt u de OESO-studie beter afstemmen op de haalbaarheidsstudie, die ondertussen werd opgeleverd?

Vier, ik heb een vraag over de potentiële budgettaire impact. Want in de meerjarenplanning en het jaarplan worden vijf opdrachten van het steunpunt verder geoperationaliseerd. Zoals u aangaf kunnen die, wegens het complexe proces, ook gedurende de looptijd van de opdrachtnemer worden opgedragen, weliswaar na een gezamenlijk akkoord om daar wat in de schuiven. Die opdrachten zouden dan worden opgenomen in een addendum bij de goedgekeurde beheersovereenkomst. Wat kan de potentiële budgettaire impact daarvan zijn? Is er daarmee rekening gehouden bij de uitwerking van de budgetten? Kunt u daarover extra toelichting geven?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega, ik dank u voor uw interessante vraag. Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Het is goed dat we voor de uitrol van de gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde netoverschrijdende niet-bindende proeven – de zogenaamde GGG-proeven, voorzitter – niet over één nacht ijs gaan. Het is goed dat we kijken naar dat draagvlak. We zijn in Vlaanderen eindelijk door de muur gestoten van 'Ai, ai, ai, een centrale toets is de facto slecht'. We zijn eindelijk af van dat juk. Ik ben daar blij om, temeer voor diegenen die

vanochtend de Onderwijsspiegel hebben gevolgd. Daarin was een betrouwbare evaluatie van de kwaliteit een zeer groot aandachtspunt in het basisonderwijs, maar ook een groot aandachtspunt in het secundair onderwijs en in het deeltijds kunstonderwijs (dko). Maximaal 50 tot 75 procent deed dat, maar het in het basisonderwijs voldoet minder dan 50 procent aan die verwachting.

Het tweede waren de leereffecten. Daar scoort geen enkel niveau volgens de verwachting, net zoals het betrouwbaar evalueren van de kwaliteit. Ook voor de systematische evaluatie van de kwaliteit scoort geen enkel niveau volgens de verwachting.

Collega's, we moeten dus zorgen voor betrouwbare toetsen en kijken wat het wel is en wat het niet is. Dat is nu wat de minister aan het onderzoeken is, en ik vind dat heel sterk.

Ik wil nog twee zaken toevoegen. Ik kijk even naar de PISA-toetsen (Programme for International Student Assessment). Deze toetsen leggen niet de lat op een bepaald niveau, maar dagen leerlingen uit over zes verschillende niveaus. Dat is belangrijk om mee te nemen. Waar geraken leerlingen? Als er al 'teaching to the test' zou zijn, streeft men ernaar om met zoveel mogelijk leerlingen zover mogelijk te geraken. Dat is een belangrijk principe.

We moeten er ook voor zorgen dat we leerkrachten datageletterd maken. Wat kunnen ze eruit halen en wat niet? Wat is erin te zien? Leerkrachten moeten een inschatting kunnen maken of ze goed bezig zijn of niet. Dat is een heel belangrijk proces, zowel voor leerkrachten en toetsenontwikkelaars, als voor het schoolbeleid.

We moeten alvast een antwoord bieden op een aantal vaststellingen die de onderwijsinspectie vanmorgen breed heeft gebracht, met als gemeenschappelijk doel een zo groot mogelijke leerwinst bij zoveel mogelijk leerlingen realiseren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De verschillende finaliteiten hangen natuurlijk nauw met elkaar samen. De antwoorden die in concreto worden geformuleerd, staan in relatie tot het draagvlak dat ik absoluut gerealiseerd wil zien en tot de betrokkenheid die ik realiseer. De besprekingen daarover lopen. Ik heb de timing al geschetst.

De OESO kan natuurlijk beschikken over de haalbaarheidsstudies maar die zijn niet essentieel voor de werkzaamheden van die OESO-studie, want die focust op het draagvlak en is bezig met interviews van de belangrijkste stakeholders.

De toets kan ook een rol spelen bij de studieoriëntering, maar nooit op zich. Het is gewoon een extra mogelijkheid en optie.

Er is een serieus budget vrijgemaakt voor het steunpunt: 13 miljoen euro. Als er extra budget nodig is, dan kunnen we dat onderzoeken. Het IT-platform zal misschien nog een extra injectie nodig hebben. We zullen dat zeker bekijken. Het is niet dat we krenterig geweest zijn. Het onderzoek wordt heel gedegen gevoerd, net met de ambitie om te zorgen voor meer ambitie in het onderwijs en om de onderwijskwaliteit naar boven te tillen. Die toetsen zijn daarvoor een goed instrument. Ze kunnen nuttig zijn voor zowel leerlingen, leerkrachten en scholen als voor de totaliteit van het onderwijssysteem en de onderwijskwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Als we op zoek gaan naar een mogelijkheid om het draagvlak voor de toetsen te vergroten, dan is het goed om heel specifiek, zeker als het over de OESO-studie gaat, de haalbaarheidsstudie mee te nemen en het model op te nemen in de bevraging. Als u de betrokkenheid wilt verhogen, is het goed dat de mensen die worden ondervraagd, ook weten wat in die haalbaarheidsstudie werd geconcludeerd.

Als ik de discussie en de verhalen hier hoor, kunnen we enkel concluderen dat leerkrachten echt wel experts zijn, niet alleen vakinhoudelijk maar ook didactisch.

Minister, ik stelde de vraag naar het budget, omdat mijn vraag ook is gelinkt aan hoe we leerkrachten kunnen ondersteunen in het opstellen van betrouwbare en valide toetsen. Naast het opzetten van de toetsen die gestandaardiseerd, genormeerd en gevalideerd zijn, moeten we ook nadenken over hoe we leerkrachten zelf kunnen ondersteunen om goede toetsen te maken. Er zijn heel wat nieuwe ICT-mogelijkheden op de markt die leerkrachten kunnen ondersteunen. Ze kunnen hun toets voorleggen aan een instrument, zodat ze weten dat hun toets valide en betrouwbaar is en ze toetst wat ze moet toetsen, want een toets zegt hoe de leerlingen winst maken in het leren.

Ik hoop dat er bij de implementatie aandacht is voor de vragen die ik al aangaf. Wat doen we met leerlingen die niet op dezelfde school blijven? Hoe kunnen we bij die leerlingen de leerwinst meten? Ik hoop dat deze vragen meegenomen worden in het steunpunt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de mentale druk bij onderwijspersoneel en CLB-medewerkers – 2695 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, enkele commissievergaderingen geleden, meer bepaald op 11 maart, hadden we het over het psychisch welzijn van leerlingen, dat heel erg en al sinds lange tijd op de proef gesteld wordt. Gisteren ging het er ook over in de plenaire vergadering. Ook bij het onderwijspersoneel, directeurs, leerkrachten en CLB-medewerkers loopt de psychische druk enorm op.

In de werkbaarheidsmonitor van 2019, dus nog voor coronatijden, staan toch een aantal opvallende gegevens. "Het aandeel mensen in het onderwijs dat kampt met problematische of zelfs acuut problematische werkstress neemt explosief toe", zo wordt gesteld. Volgens de werkbaarheidsmonitor kampte in 2004 minder dan een op de acht mensen in het onderwijs met acuut problematische werkstress, terwijl dat aantal steeg naar een op de vijf in 2019. Een op de vier leerkrachten noemt het gebrek aan balans tussen werk en privé 'problematisch' tot zelfs 'acuut problematisch'. In 2004 was dat nog maar 14 procent. Alleen in de gezondheids- en welzijnszorg wordt de emotionele belasting van de job als nog zwaarder ervaren. Meer dan vier op de tien leerkrachten noemen de emotionele last van de job 'problematisch' tot 'acuut problematisch'. Het meest verontrustend is misschien nog dat al die werkbaarheidsindicatoren in het onderwijs systematisch verslechteren en ook steeds sneller verslechteren.

In de commissie van 12 december 2019 somde u een aantal maatregelen op die op lange termijn voor het nodige effect zouden moeten zorgen. Maar toen moest covid nog komen.

Minister, het hoeft geen betoog dat de mentale druk op het personeel in onderwijs, leerkrachten en CLB-medewerkers (centrum voor leerlingenbegeleiding) vandaag groter is dan ooit te voren. Het lijkt mij dan ook hoog tijd om een versnelling hoger te schakelen in de werking rond het psychosociaal welbevinden van ons onderwijskorps en ook op korte termijn concrete acties op touw te zetten, want de nood is bijzonder groot.

In uw repliek op een bijkomende vraag van mij in de commissie van 11 maart, over welke stimulansen we scholen kunnen bieden om hun leerkrachten mentaal te ondersteunen, verwees u naar KlasCement en had u het over een aantal professoren die u aan het werk hebt gezet om tips en tricks te geven.

Minister, welke plannen zijn er precies om op korte termijn aan het mentaal welzijn van het onderwijspersoneel te werken? Welke professoren werden aan het werk gezet? En wat is hun opdracht?

Welke budgetten voorziet u om de aanbevelingen van de professoren verder uit te rollen en te verspreiden?

Welke zaken zult u alvast meenemen in de toekomstige cao-besprekingen, waar dit thema ongetwijfeld ook op de agenda zal komen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In de afgelopen periode heb ik een aantal initiatieven genomen om het psychosociaal welbevinden van ons onderwijskorps te versterken. We hebben een baanbrekend beleid op poten gezet rond het mentaal welzijn bij studenten, maar ook voor het onderwijskorps hebben we stappen vooruitgezet. Die stappen zijn meestal – ik ging bijna zeggen altijd – bedoeld om de schoolleiders te ondersteunen in hun beleid. Zij zijn in dezen de eindverantwoordelijke. Als werkgevers zijn zij verantwoordelijk voor het uitwerken en het toepassen van een kwaliteitsvol welzijnsbeleid.

Welke initiatieven hebben we daartoe recent genomen? Nog maar in januari zijn we gestart met een supervisietraject inzake psychosociaal welzijn voor schoolleiders. De schoolleiders die daaraan deelnemen, worden in een traject begeleid in het ontwikkelen van een welzijnsbeleid dat net op maat van hun school is. Uiteraard wordt daar ook de impact van corona op het onderwijspersoneel in meegenomen. Tijdens die crisis hebben we immers ook meteen het belang ingezien van het psychosociaal welbevinden van leerlingen, maar ook van personeel. We hebben onderwijsinstellingen gevraagd om, in overleg met de interne preventiedienst, de externe preventiedienst en het CLB, daaraan ook de nodige aandacht te schenken.

In maart, dus nog maar net afgelopen maand, is ons departement gestart met een nieuwe reeks gratis opleidingen voor vertrouwenspersonen. Concreet zullen er opnieuw een zestigtal vertrouwenspersonen worden opgeleid, die vanaf juni aan de slag kunnen gaan in hun onderwijsinstelling.

Na de paasvakantie start ook een nieuwe reeks supervisiesessies voor vertrouwenspersonen die de functie al uitoefenen. Daarbij zal er, naast het uitwisselen van ervaringen, ook worden ingegaan op hoe vertrouwenspersonen aan zelfzorg kunnen doen in deze periode. Het is de bedoeling om ook tools over veerkracht aan te reiken, die ze kunnen inzetten bij gesprekken met collega's die het moeilijk hebben.

In april – we hebben blijkbaar voor elke maand minstens één iets – wordt een onderzoeksproject gestart omtrent het versterken van het welzijnsbeleid in scholen. Dat onderzoek, waaraan u in de vraagstelling ook refereerde, wordt uitgevoerd

door een consortium van twee onderzoeksgroepen, namelijk de onderzoeksgroep Beleid en leiderschap in onderwijs (BELLON) van de UGent en het expertisenetwerk Onderwijs van de Arteveldehogeschool. Professoren Melissa Tuytens en Geert Devos zijn de promotoren van dat project. Zij hebben de opdracht een zo praktijkgericht mogelijke inspiratiegids te ontwikkelen, met kaders, instrumenten en interventies die schoolleiders kunnen gebruiken om hun welzijnsbeleid te ontwikkelen, op maat van hun school en binnen een ruimer strategisch personeelsbeleid.

In het kader van de cao-besprekingen zal dit ongetwijfeld ook aan bod komen. Ik zal dat meenemen. Ik zal ook de bezorgdheden omtrent deconnectiviteit en de impact van digitale bereikbaarheid op de werk-privébalans meenemen, maar dan vooral met een positieve kijk. We moeten immers voor ogen houden dat connectiviteit niet slecht is, maar dat ICT dient om leerlingen en leerkrachten te ontlasten, niet te belasten. Daarom moeten we daar gewoon gedegen afspraken over maken, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord: zeer interessant allemaal.

Als men nadenkt over het personeelsbeleid, dan denk ik dat schooldirecteuren ter zake inderdaad een heel belangrijke sleutel zijn, als eindverantwoordelijke. U had het over het supervisietraject. Hoeveel directeurs doen daaraan mee? Kunnen de bevindingen en het leerproces dat die directeurs doormaken, op een bepaalde manier ook worden verspreid naar die scholen en directeurs die niet meedoen?

U haalt het punt van de zelfzorg bij vertrouwenspersonen aan. Mij lijkt dat een punt voor alle mensen binnen het onderwijs, zeker ook voor CLB-medewerkers. Ik heb dat in mijn vraagstelling ook op die manier geformuleerd. Toevallig had ik een overleg met een CLB bij mij in de buurt. Ik hoorde hoeveel mensen er momenteel zijn uitgevallen door de druk, door de werkdruk die er heerst. Dat komt heel vaak door het feit dat men die zelfzorg niet kent of te weinig toepast. Hoe kan dat ook zeker binnen de CLB-sector worden meegenomen?

Ik denk dat het welzijnsbeleid binnen het onderwijs, zoals elk welzijnsbeleid, zowel preventief als curatief moet zijn. Minister, ik spreek uit ervaring: het beste middel om er binnen het onderwijs voor te zorgen dat er echt een warme sfeer is, dat je als leerkracht, als lerarenteam het beste van jezelf kunt geven, is een goede, gezellige leraarskamer. Ik denk dat we dat in deze tijden van corona misschien wel het meest hebben gemist.

Door corona kunnen mensen elkaar niet meer ontmoeten, met de kleine sociale babbels, het kunnen evalueren van hoe de les is verlopen, de vraag aan een leraar of de leerlingen bij haar ook zo lastig waren. Dat zijn kleine zaken, maar die zijn zo belangrijk. Ik denk dus dat we wat het preventieve deel van het welzijnsbeleid betreft zeker ook aandacht moeten hebben voor dat beleid qua collectief welzijn. Ik vroeg me af of u eventueel nog plannen had op dat vlak.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat die leraarskamer betreft: de beste psycholoog in een leraarskamer is de koffiemachine. Dat is echt een heel belangrijk instrument, ook vrij goedkoop, en niet RIZIV-gerelateerd. Je moet daar ook geen samenwerkingsakkoord over sluiten met de federale overheid. Ik onderschrijf wat collega Vandromme zegt: nu met corona kan die plaats helaas niet worden gefrequenteerd.

Ik wil nog iets anders onder de aandacht brengen, namelijk het personeelsbeleid. Op scholen heeft men formele overlegorganen, zijnde het lokaal overlegcomité en

de schoolraad, maar ik raad directies en schoolbesturen toch altijd aan om ook echt naar hun personeel te luisteren en hen ook daadwerkelijk te betrekken, niet alleen in een formele setting, maar zeker en vast ook in een informele sfeer. Dat maakt dat een leraar het niet heeft over 'dé school' of 'hun school', maar over 'mijn school', 'onze school'. Dat is dat eigenaarschap. Dat is mee willen bouwen, aan die leerlingen, aan die school, aan de toekomst van die gasten. Dat is ook waarop we moeten blijven inzetten, denk ik. Minister, dan gaat het niet alleen over u. U kunt dat niet rechtstreeks. Dat is ook mijn oproep aan de schoolbesturen. Dat is ook waarom ik denk dat scholen en directeurs dicht bij hun leerkrachten moeten staan, dat ze die moeten kennen, werkelijk aan het koffieapparaat, zodat men met elkaar over zaken kan spreken. Men mag dus niet naar heel grote gehelen gaan, zoals in Nederland, want daar zien we dat directeurs hun personeel niet meer kennen en vice versa. Daar noemt men dat 'schoolleider'. Ik heb dat recent nog gehoord: er liep daar iemand rond en iemand vroeg hem of hij hem de weg moest wijzen, maar blijkbaar was dat diens schoolhoofd. Die herkende die zelfs niet in die grote totaliteit. Daar moeten we in Vlaanderen weg van blijven, denk ik.

Ik heb nog een bijkomende vraag: wat is de einddatum van het onderzoeksproject dat in april wordt opgestart? Hebt u daar een idee van?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De timing kan ik nu niet onmiddellijk uit het hoofd zeggen. Die moeten alleszins nog maar net starten. Ik veronderstel dat dat na de paasvakantie van start gaat.

Wat het aantal deelnemers aan de supervisiesessies betreft: dat zijn geen grote groepen, eenvoudigweg omdat het gaat over een groep van vertrouwenspersonen die daarvoor al is opgeleid. Dat is dus een deel van een reeds opgeleide groep van vertrouwenspersonen. Dat sluit echter aan bij uw tweede vraag. Dat gaat net specifiek over dat aspect van zelfzorg. Op dat vlak zijn er inderdaad ook wel tools, onder andere met betrekking tot veerkracht, die men aangereikt krijgt en die kunnen worden ingezet in de dialoog met collega's.

Wat de gezellige leraarskamer betreft, als ik daarover begin, dan hangen de virologen tegen het plafond. Het is daarom dat we blij mogen zijn dat het goed weer is. Dat kan echt een verlossing zijn: die contacten kunnen dan wel buiten plaatsvinden, de nodige afstand in acht nemend. Het goede weer van deze week hebben we niet kunnen benutten in het onderwijs, maar laten we hopen dat het na de paasvakantie heel goed weer wordt. Ik heb begrepen dat het vanaf volgende week in de vakantie slecht weer wordt. Ik weet niet waarmee ik het meest blij moet zijn. Ik ben eigenlijk nog blijer als het goed weer is niet tijdens maar buiten de vakantie, omdat dat het net mogelijk maakt om de scholen nog veiliger open te kunnen houden of, in dit geval, te kunnen openen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik heb genoteerd dat het welbevinden van een minister ook kan afhangen van het weer, maar alle gekheid op een stokje.

Het is wat mij betreft een belangrijk thema. Zeker in het kader van het lerarentekort moeten we er alles aan doen opdat in scholen een goed hr-beleid zou worden gevoerd, dat de directeur alle tools in handen zou krijgen, en vooral de tijd en de ruimte om dit uit te werken. Ik kijk dan ook heel sterk uit naar de beloofde beleidsondersteuning voor directeurs in het basisonderwijs, want zij moeten er vaak met heel weinig ondersteuning zijn voor hun leerkrachten. Dit is toch iets dat heel erg onder druk staat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het bevorderen van ouderparticipatie in scholen – 2740 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord

Jo Brouns (CD&V): In het regeerakkoord staat met betrekking tot het luik Onderwijs volgende paragraaf: "Betrokken ouders maken ook sterk onderwijs. Zij bouwen actief mee aan de ideale leeromgeving die nodig is voor goede onderwijsprestaties." De regering maakte terecht haar steun kenbaar voor een belangrijke pijler in het onderwijs.

Echter, in de beleidsnota Onderwijs is er relatief weinig aandacht specifiek voor ouderparticipatie of ouderbetrokkenheid. Er zijn uiteraard een aantal thema's waarin de rol van de ouders onder de loep wordt genomen, maar ik wil met deze vraag inzoomen op de meest kwetsbaren. We zien daar dat de uitdaging extra groot is en dit een groot effect heeft op schooluitval.

Ook in de resolutie over de aanbevelingen voor het Vlaamse coronabeleid door de ad-hoccommissie in het beleidsdomein Onderwijs wordt het belang van ouderparticipatie meermaals genoemd. Tijdens de vele hoorzittingen kwamen ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid heel vaak aan bod. In de aanbevelingen is dan ook opgenomen: "Ondersteun scholen bij het proactief inzetten op ouderbetrokkenheid en betrokkenheid van leerlingen (leerlingenraad, schoolraad) om draagvlak te creëren en in crisissituaties snel te kunnen schakelen. Motiveer scholen om samen te werken met (lokale) initiatieven die al contact hebben met (kwetsbare) ouders om hen zo makkelijker te bereiken. Reik in samenspraak met de ouderkoepels mogelijkheden aan om van sterke ouderbetrokkenheid een vanzelfsprekend aspect van kwaliteitsvol onderwijs te maken." Zo waren er nog meer concrete aanbevelingen om ouderbetrokkenheid te versterken.

Minister, wat is uw ruimere beleidsvisie op ouderparticipatie?

Hoe wilt u ouderparticipatie, met vooral de focus op de meest kwetsbaren, ondersteunen tijdens deze legislatuur?

Welke concrete acties hebt u nog in petto?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De huidige pandemie en de bijhorende maatregelen zetten de band tussen scholen en ouders op scherp. Als maatschappij vragen we veel van scholen om heel snel te schakelen, maar ook van de ouders. Enerzijds vraagt het onderwijs hierdoor nog meer betrokkenheid van ouders en anderzijds zijn de meer traditionele vormen van ouderparticipatie op dit moment niet mogelijk. Ik denk dan aan voorlezen in de klas en het begeleiden van uitstappen. Dat kan nu allemaal niet.

Voor mij is ouderparticipatie erg belangrijk, omdat betrokken ouders sterker onderwijs maken. Kinderen die zien dat hun ouders de school, leerkrachten en het leren naar waarde schatten en betrokkenheid voelen, zullen de school ook belangrijker vinden.

Scholen kunnen momenteel geen beroep doen op helpende handen en daar ben ik me als minister erg van bewust. Niet alleen heeft dit financiële implicaties,

bijvoorbeeld geen inkomsten via allerhande feesten en activiteiten, ook de ondersteuning in de dagelijkse praktijk in de scholen komt onder spanning te staan. Er vallen gaten die normaal door ouders werden ingevuld. Maar meer dan ooit zien we hoeveel inspanningen ouders leveren om waar het wel mogelijk is, de school en de leerkrachten te ondersteunen en begrip te tonen door alle maatregelen te respecteren. De coronapandemie maakt de meerwaarde van een sterke interactie tussen scholen en ouders duidelijk.

Ik heb toch ook mogen ontwaren dat er begrip en solidariteit is, zeker op het niveau van het basisonderwijs, met de school, die onlosmakelijk deel uitmaakt van de lokale gemeenschap. Tijdens de discussie over de sluiting van de kleuterscholen heb ik gevraagd of het niet zinvol was om ervoor te zorgen dat kleuterscholen open zouden kunnen blijven, maar ook appel te doen aan eenieders verantwoordelijkheid door kleuters, indien mogelijk, thuis te houden om zo de druk op de kleuterschool niet te vergroten. Op die manier zouden ze open kunnen blijven voor wie het nodig heeft.

Vandaag zie ik in de praktijk dat net dat marcheert. Een op de drie kleuterscholen is open. In mijn eigen gemeente zijn de gemeentelijke kleuterscholen open en die hebben een bezettingsgraad van een op drie, wat betekent dat twee op de drie ouders rekening houden met de druk op het kleuteronderwijs en zorgen voor alternatieven. Men heeft daar dus de verantwoordelijke reflex, maar dit is natuurlijk uw vraag niet. Het is een demarche die ik even kwijt moest.

Ouderparticipatie wordt binnen Onderwijs ondersteund door de drie erkende ouderkoepelverenigingen: GO! ouders, de Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (KOOGO) en de Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen (VCOV). Met hen sloot de Vlaamse Regering een beheersovereenkomst af voor drie jaar en die loopt af in 2021. Hierin worden doelstellingen opgenomen zoals communicatie, sensibilisering en vormingen ten aanzien van ouders en ouderwerkingen. Deze doelstellingen worden door de ouderkoepelverenigingen vertaald in concrete acties in een driejarig werkingsprogramma en jaaractieplannen.

In overleg met de drie ouderkoepelverenigingen bereid ik een nieuwe beheersovereenkomst voor. We zullen bekijken welke huidige doelstellingen en resultaatindicatoren behouden blijven en welke nieuwe doelstellingen we kunnen formuleren. Dit zullen we opnemen in overleg met de ouderkoepelverenigingen.

Tijdens de pandemie heeft mijn kabinet een goede samenwerking met hen opgebouwd. De laatste maanden hebben ze reeds meerdere keren een groot-schalige bevraging bij ouders gehouden. De bevindingen namen we steeds mee tijdens het sociaal overleg. De mening van ouders ligt mij nauw aan het hart en ik hoop dat we deze goede samenwerking via de nieuwe beheersovereenkomst nog meer kunnen versterken.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kan vanuit de lokale praktijk alleen maar bijtreden wat u zegt over de betrokkenheid van ouders bij de school. De school maakt inderdaad deel uit van een lokale gemeenschap, groot of klein.

We stellen inderdaad ook vast dat er enorm veel begrip is van ouders voor het schoolgebeuren, zeker in tijden van pandemie. Ik denk dat het gepast is om hier van de gelegenheid gebruik te maken om alle ouderraden en koepels nadrukkelijk te bedanken voor het bijzondere werk en de inspanningen in deze moeilijke omstandigheden, maar ook voor het vele werk in de voorbije jaren.

Sta me toe in te zoomen op de groep van de meest kwetsbare leerlingen die deel uitmaken van de meest kwetsbare gezinnen in onze samenleving. Er is een heel sterke correlatie tussen de ouder-kindinteractie en schoolse prestaties. Deze week hebben we de resultaten kunnen zien van schooluitval en dan wordt duidelijk dat de band tussen ouders en kinderen onlosmakelijk verbonden is met schoolse prestaties. Er ligt een heel grote extra uitdaging voor ons om met die groep aan de slag te gaan.

Er bestaan heel wat mooie programma's in Vlaanderen en er zijn er ook een aantal evidencebased. Deze vraag laat mij toe om een lans te breken voor een goede praktijk in mijn eigen provincie Limburg. De vzw Kind en Taal heeft wetenschappelijk ondersteunde programma's waarmee ze aan de slag gaan met gezinnen, waarbij de focus ligt op de ouder-kindinteractie, het bevorderen van taal en denkontwikkeling. Taalintegratie is ook een wezenlijk onderdeel van het regeerakkoord en de beleidsnota.

Heel concreet hebben ze in een heel vroeg stadium een ontwikkelingsstimulerend programma voor laagopgeleide ouders, die meestal voorkomen in die groep. Onder andere op het vlak van de emotionele en verbale responsiviteit van de moeder en de betrokkenheid van de moeder bij het kind is er een relatie op dat vlak. Die programma's zijn wat mij betreft heel belangrijk om die ouderbetrokkenheid te kunnen versterken. Er zijn coaches, contactmedewerkers en moeders die uit de doelgroep zelf komen, om aan de ouderbetrokkenheid te werken, altijd in functie van het versterken van de kansen van de kinderen in het onderwijs, in de scholen.

Minister, als we zulke programma's hebben, kunnen we die dan stimuleren? Ze zijn evidencebased, ze zijn getoetst. Dat is belangrijk voor ons onderwijsbeleid. Maar vandaag ontbreekt een structurele ondersteuning van het onderwijs. De steden en gemeenten doen hun duit in het zakje, ook voor steun vanuit Europa, vanuit Welzijn. Het is projectmatig. Maar ook deze week zien we dat de cijfers van schooluitval hoger liggen in de regio's met een concentratie van SES-kinderen (socio-economische status). We moeten dan ook meer steun bieden, structureel, vanuit het onderwijs, aan dat soort programma's die flankerend de ouderbetrokkenheid kunnen versterken, om zo de kansen in het leerproces van de jongeren te versterken. Minister, bent u bereid om in te zetten op dat soort programma's vanuit Onderwijs? Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega, ik dank u voor de vraag. Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ouderbetrokkenheid gaat inderdaad niet alleen over inspraak, maar ook over hoe we het inclusieve beleid rond ouderparticipatie zullen realiseren. Hoe kunnen we scholen sterker maken om in te zetten op de ouderparticipatie van de meest kwetsbaren, van de mensen die niet zomaar aansluiten in die ouderraden?

Er zijn inderdaad heel wat goede voorbeelden. Sta mij toe, collega's, om naast het goede voorbeeld vanuit Limburg ook nog een ander mooi voorbeeld te brengen. Zo is er in West-Vlaanderen een intervisieproject rond brugfiguren, die een heel belangrijke schakel vormen tussen de scholen en andere actoren, zoals het Sociaal Huis of het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW), en die mensen doorsturen of verbinden met het volwassenonderwijs. Er is ook het mooie voorbeeld van een samenwerking rond geletterdheidsbeleid. Mediawijs, het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs (Vocvo), het Departement Onderwijs en Vorming en het Netwerk Basiseducatie hebben het mooie project 'Tijd voor Geletterdheid' uitgewerkt. Zo – dat hebben we ook deze ochtend gehoord – bestaat er heel wat vanuit organisaties, bijvoorbeeld vanuit het Netwerk tegen Armoede.

Ik denk dat er heel veel bestaat, minister. Ik herinner mij dat u in een plenaire vergadering zei: "Geef mij maar een voorbeeld van hoe we de armoede kunnen tegengaan in onderwijs." Ik geloof heel sterk in het vehikel van ouderparticipatie. Ik sluit mij zeker aan bij de vraag van collega Brouns en vraag mij af of u het project van brugfiguren vanuit Onderwijs zou kunnen ondersteunen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, uit de verslagen van het Rekenhof van een tijdje geleden kwam naar voren dat sterke GOK-scholen (gelijke onderwijskansen) allemaal een sterk ouderbeleid als een van de meest effectieve middelen zien en dat ze sterk willen inzetten op ouderparticipatie. Het Rekenhof zegt in een van zijn adviezen dat het benaderen van de thuissituatie van de leerlingen een globale aanpak behoeft.

Minister, ik weet niet wat u daarmee van plan bent. Zult u de scholen vragen of zij een expliciet ouderbeleid willen of moeten voeren, en eventueel de inspectie dat laten onderzoeken? Maar dat geeft dan misschien de indruk dat scholen daar nu nog niet genoeg mee bezig zijn. Ik denk wel dat er grote verschillen zijn tussen scholen, en dat is misschien ook wel nodig in de context. Maar als je te veel van bovenuit zou opleggen dat ze dat er ook nog eens moeten bij nemen, dan zit je – en dat is de keerzijde van de medaille – een beetje in de knoop met het aspect planlast. Want de directie zou dan, zeker in deze context, misschien durven zeggen: 'Moeten we dat er ook nog eens allemaal bij nemen?'

De vraag is: hoever moet een school daarin gaan? Want ze kunnen niet alle maatschappelijke problemen, die niet schools zijn, op zich nemen. Scholen moeten geen tweede OCMW worden. Minister, hoe ziet u dat evenwicht tussen die twee aspecten?

Karolien Grosemans (N-VA): Ik kom zelf heel kort tussen.

Minister, net als u vindt onze fractie die goede band tussen ouders en scholen enorm belangrijk. Als ouders betrokken zijn en weten wat er leeft en gebeurt op school, dan zullen zij hun kinderen ongetwijfeld beter volgen. Ze zullen de groei en de ontwikkeling van hun kind volgen. Ze zullen hun kind meer stimuleren om alle onderwijskansen die er zijn, te grijpen. Dat komt de prestaties zeker ten goede en maakt een school ook sterker. Dat is vanochtend gezegd door de vzw Krijt. Die vzw zei dat goede partnerschappen met ouders de leerkansen verhogen.

Minister, ik geef graag nog twee dingen mee. Eén, de communicatie met de ouders moet telkens in een heel heldere taal gebeuren en goed toegankelijk zijn. Twee, soms kan er ook te veel worden gecommuniceerd. Dan spreek ik vanuit mijn eigen situatie. We krijgen berichten van Smartschool, we krijgen individuele mails van de leerkrachten, nieuwsbrieven, folders en flyers van scholen. Soms is het niet meer mogelijk om door de bomen het bos te zien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal in eerder algemene termen spreken, want het is soms wel een fundamenteel debat. Ik stoor mij ook aan het gegeven dat heel veel maatschappelijke problemen en de aanpak daarvan worden doorgeschoven naar het onderwijs. Scholen moeten ervoor zorgen dat kinderen gezond eten en gezond drinken. De scholen moeten ervoor instaan dat kinderen alles weten over de verkeersveiligheid buiten de schoolmuren. Scholen moeten er ook voor zorgen dat de sportiviteit van de kinderen wordt gediend. En ga zo maar even door. Daarom ben ik soms wel wat terughoudend.

Als het gaat over de projecten die werden aangehaald, sta ik er weigerachtig tegenover om die te steunen? Niet in beginsel. Het is allemaal afhankelijk van de finaliteit. Gaat het over onderwijsbeleid, over schoolbeleid? Of gaat het over welzijnsbeleid, ten aanzien van de ouders? Als het de bedoeling is om via het onderwijs, via de scholen, de volwassenen te bereiken, dan is dat volgens mij vooral een taak van een welzijnsbeleid of een armoedebelaid. Maar als de beneficiënt de kinderen en hun pedagogische opvoeding betreft ... Daar is een groot verschil in de beoordeling van zulke projecten.

Ik kan u niet uit het hoofd zeggen of we ter zake een aantal projecten steunen. Ik veronderstel van wel, maar ik kan ze niet onmiddellijk uit mijn mouw schudden.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil even ingaan op twee zaken die u aanhaalt. Eén, de school is een deel van de gemeenschap. Het is de verantwoordelijkheid van de hele gemeenschap om onze kinderen samen mee groot te brengen, op te voeden en te vormen. Onderwijs is daar altijd een deel van, moet daar altijd een deel van zijn en blijven, moet die verantwoordelijkheid opnemen.

Twee, u zegt dat we de scholen niet te veel mogen belasten en dat we geen te grote verantwoordelijkheid bij hen mogen neerleggen. Dat is een reden te meer om te kijken naar bestaande, evidencebased – nogmaals, ik kan het niet voldoende herhalen –, sterke programma's die ouders versterken in de interactie met hun kinderen, want dat heeft een positief effect op de school. Dat is een ondersteuning voor de leerkrachten in de klas, als zij met die kinderen aan de slag moeten gaan. Ik kan er niet voldoende op wijzen dat het een collectieve verantwoordelijkheid is. 'It takes a village to raise a child'. Het onderwijs moet daar zijn rol in spelen.

Want het belang van ouderbetrokkenheid voor het leerproces van kinderen kan onmogelijk worden overschat. Die is absoluut cruciaal. Uit de hoorzittingen van de coronacommissie is me dat echt bijgebleven. Het is er heel vaak naar voren gekomen hoe belangrijk die relatie is, in het bijzonder voor de meest kwetsbare gezinnen en kinderen.

Ik wil ook van de gelegenheid gebruikmaken om alle ouderverenigingen te bedanken voor hun inzet. Zij zijn cruciale partners in dat proces, in het samen school maken. Ik denk dat het schoolbeleid in de toekomst hiervoor nog meer aandacht mag hebben, en in het bijzonder voor de meest kwetsbare gezinnen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het bewust minimaliseren van het belang van ventilatie in de bestrijding van coronabesmettingen in scholen

– 2761 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het ventilatiebeleid in scholen in het licht van de coronacrisis

– 2747 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, deze vraag gaat over het toch wel bewust minimaliseren van het belang van ventilatie bij de bestrijding van coronabesmettingen in scholen.

In een onthullend artikel in de krant Het Laatste Nieuws lezen we hoe de Vlaamse Regering, tegen de mening van experts in, de rol van ventilatie op school minimaliseert. De krant sprak met ooggetuigen en kon overheidsdocumenten inkijken. Ze noemt de Vlaamse aanpak “een fiasco”. Er was geen ambitie, geen controle en geen geld, en erger, het belang van ventilatie werd bovendien bewust geminimaliseerd, want er mocht geen paniek gecreëerd worden.

Al van in de lente van vorig jaar is geweten dat het verversen en filteren van lucht in een kamer het risico op besmetting met 70 procent kan doen dalen. In juni volgen adviezen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) die dit bevestigen en serieus aan de alarmbel trekken. Pas eind augustus wordt er werkgroep opgericht om concrete maatregelen rond ventilatie in scholen uit te werken. Daar wordt vooral op de rem gestaan. Het resultaat zijn een aantal webinars in de herfst en een informatieve website. Zeer vrijblijvend informatie en sensibilisatie, verder dan dat gaat het niet. Innovatieve oplossingen van wetenschappers worden van tafel geveegd, CO₂-meters worden niet verplicht, er is geen controle, er worden geen extra middelen voorzien.

Minister, ik ondervroeg u hierover al een aantal keren, onder andere via schriftelijke vraag nummer 301 van december vorig jaar. Ik vond het antwoord toen bedroevend. Ik kwam hier telkens opnieuw op terug, maar mijn opmerkingen werden telkens weer van tafel geveegd. Er werden geen extra middelen voor ventilatie uitgetrokken, terwijl in Nederland 360 miljoen euro werd voorzien en in Duitsland zelfs een half miljard euro.

Minister, welke adviezen had u op welke momenten ter beschikking? Op welke manier werd daar ernstig rekening mee gehouden?

Hoeveel middelen werden in Vlaanderen specifiek voor ventilatie en luchtkwaliteit vrijgemaakt?

Op welke manier gebeurt de controle? Is er een onderbouwd zicht op hoeveel scholen en klassen ventilatieplannen, luchtverversing en CO₂-meters beschikbaar hebben in klassen?

Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat na de vakantie het roer wordt omgegooid, zodat er voor alle scholen ventilatieplannen en CO₂-meters ter beschikking zijn? Welke budgetten worden hiervoor voorzien? Hoe zullen scholen hierin worden ondersteund?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, redelijk snel werd duidelijk dat het coronavirus zich via de lucht verspreidt en dat aerosollen een belangrijke rol spelen bij de verspreiding. Op plaatsen waar veel mensen samenkomen, is het dan ook van groot belang dat er genoeg geventileerd wordt. Scholen zijn plaatsen waar veel mensen samenzitten op een relatief kleine oppervlakte. Ventilatie is hier dus van groot belang om besmettingen te voorkomen en finaal te voorkomen dat scholen moeten sluiten.

Ik heb het zelfde artikel als mevrouw Meuleman gelezen in Het Laatste Nieuws. Daaruit blijkt dat het lang geduurd heeft voordat het element 'ventilatie' aandacht kreeg van uw departement. Pas eind augustus 2020 kreeg een werkgroep de opdracht om aan concrete maatregelen rond ventilatie te werken.

Er werden in de draaiboeken geen strenge verplichtingen aan scholen opgelegd. Het advies aan de scholen kwam veelal neer op 'zet het raam voldoende open'. Er werd een online gids beschikbaar gemaakt met tips voor goede CO₂-meters maar er kwam geen verplichting. De onderwijsinspectie kondigde aan te zullen controleren op ventilatie, maar nog voor deze controles konden beginnen, zaten de scholen in code oranje en werden de controles gestaakt.

Het probleem dat ik zie, is dat er vrijblijvende adviezen werden gegeven. Scholen worden vrij gelaten in het al dan niet aanschaffen van CO₂-meters. We hebben veel vertrouwen in de scholen, maar er moet dan ook wel voldoende worden gecontroleerd. De keerzijde van veel vrijheid geven, is dat er ook voldoende controle is. Ik mis toch ook wel een structureel plan. Ik weet ook wel dat men alle scholen in Vlaanderen niet van een ingenieus luchtverversingssysteem kan voorzien. Dat is budgettair compleet onhaalbaar, maar toch mis ik een coherent plan. Europa heeft grote sommen ter beschikking gesteld en ook in het plan Vlaamse Veerkracht is veel geld voorzien om bij nieuwbouw of grote renovatiewerken te investeren in luchtverversing. Voor het coronavirus, maar ook voor andere virussen, is het goed dat er werk wordt gemaakt van een goede luchtkwaliteit.

Minister, zal de onderwijsinspectie effectief gaan controleren op luchtkwaliteit? Hoe reageert u op de toch wel straffe aantijgingen in dat artikel?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega's, er wordt verwezen naar adviezen van de SERV alsof het het nulpunt was waarop het belang van ventilatie werd gezien. Wij vanuit Onderwijs hebben die adviezen niet afgewacht. Nog voordat de scholen geopend werden, werd het belang van verluchten en ventileren in onze communicaties herhaaldelijk benadrukt. Zelfs toen kinderen enkel opgevangen werden, werd de aandacht gevestigd op het volgen van de voorzorgsmaatregelen, waaronder dus ook ventilatie en verluchting.

In onze veiligheidsdraaiboeken, waarvan de eerste versies al op 22 april 2020 – nog voor andere beleidsdomeinen en nog voor de SERV – gepubliceerd werden, hebben wij een voortrekkersrol gespeeld. Er werd meteen een aparte rubriek opgenomen over ventilatie, zowel voor scholen met mechanische ventilatiesystemen als voor scholen zonder mechanisch ventilatiesysteem. Er wordt hier gezegd dat wij een reactieve houding hebben en pas na adviezen van externe organisaties beslist zouden hebben, vanuit een soort paniecreactie, een werkgroep op te richten om te beginnen na te denken over ventilatie en over hoe we scholen zouden kunnen ventileren. Niets is minder waar. Als u de zaken zou opvolgen, zou u ook weten hoe wij altijd hebben gecommuniceerd.

Voorafgaand aan de werkgroep ventilatie was voor de eerste heropstart in mei 2020 al overleg geweest met onder meer de onderwijsverstrekkers, met het agentschap Zorg en Gezondheid, met arbeidsartsen en de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO). De richtlijnen die in de eerste veiligheidsdraaiboeken werden gepubliceerd, kwamen er met input en in overleg met het brede onderwijsveld en experts.

Eind augustus is een aparte werkgroep opgericht, maar dat betekent dus niet dat er pas vanaf dan werd nagedacht over ventileren en verluchten. Ik heb u het proces al geschetst. De werkgroep werd net opgericht om de richtlijnen, die al maanden bestonden, te specificeren en uit te breiden, zeker in functie van de winterperiode. In augustus al hebben we geanticipeerd op de winterperiode. U stelt de richtlijnen constant in vraag en vraagt of ze voldoende zijn voor de winterperiode. Ventileren en verluchten is wel gemakkelijker als het goed weer is. Er werd zelfs een onderzoek in scholen uitgevoerd voor richtlijnen in onderwijsinstellingen zonder mechanische ventilatiesystemen in de winter.

Er zijn vijf webinars georganiseerd, met in totaal tienduizend deelnemers. Waarover gingen die? Over onderwijs in tijden van corona, transmissie en bescherming, over de binnenluchtkwaliteit op school, over hoe men een screening maakt om te ventileren en te verluchten, over tips voor ventilatie, over praktische tips bij het gebruik van de CO₂-meter, en dan was er nog een vragenuurtje in verband met ventilatie. Dat waren de onderwerpen van die webinars. Wie dat zou hebben gevolgd, weet ook dat dit allemaal specifiek in de draaiboeken staat. U mag daar eens helemaal doorgaan. We geven zelfs informatie mee over ventilatie in sanitaire inrichtingen, in de toiletten. Wat met de koudere wintermaanden? Wat met een mobiele airco-installatie in je school? Wat met ventilatoren? Er is ondersteuning en extra informatie. Er wordt gezegd dat men subsidies voor ventilatie-ingrepen kan aanvragen. Daar staat onmiddellijk een contactadres bij. Er wordt aangegeven dat men met het coronabudget CO₂-meters kan aankopen. Dat zit er allemaal in en daar waren we al lang mee klaar, voor eenieder en nota bene voor er waar dan ook enig artikel was verschenen.

We hebben ons bij die adviezen altijd laten ondersteunen en inspireren door adviezen van allerlei experten: Zorg en Gezondheid, het Departement Omgeving, longartsen, virologen – zoals Marc Van Ranst –, VITO, bouwfysici enzovoort. Dat zijn geen onvoorzichtige of roekeloze mensen. Als hier dan wordt gezegd dat er geen experten waren, dan neem ik er akte van dat dat geen experten zijn. Zij hebben ons begeleid. Ventilatie en verluchting, ik ken dat niet. Ik hoor hier experten spreken, maar ik heb niet de pretentie om te beweren dat ik een expert ben. Ik vraag advies aan experten, en die hebben ons dat ook meermaals opgeleverd.

Wat hebben we ook gedaan? We hebben scholen met die informatie maximaal geïnformeerd en gesensibiliseerd inzake ventileren. Hebben we dan bijkomende inspecties gedaan? Ja en neen, eigenlijk. Ik zal beginnen met de 'neen'. We hebben 'boots on the ground' via de onderwijsinspectie, maar bij de heropening van de scholen – en trouwens niet alleen op dat moment zelf, maar permanent – was het de taak van de preventieadviseurs om toe te zien op de veiligheid, inclusief ventilatie en verluchting. We hebben dus altijd onze 'boots on the ground', en die zijn gedegen. Dat zijn de preventieadviseurs. Bij de heropening hebben zij klas per klas beslist welke ruimtes konden worden gebruikt en welke niet. Op grond daarvan zijn er ook ruimtes die niet zijn opengegaan en heeft men in ons onderwijs gebruikgemaakt van alternatieven. Waar dat kon werd er les gegeven, soms zelfs in kerken. Als er persconferenties in kerken worden georganiseerd, waarom dan geen onderwijs? Dat is dus allemaal gedaan. Ik heb wel vertrouwen in die preventieadviseurs, die altijd moeten beslissen of iets al dan niet open kan, ook op grond van onze richtlijnen en hun expertise. Ik aanvaard niet dat men die mensen dan even impliciet gaat beschuldigen door te zeggen dat er ruimtes zijn opgegaan die men niet had mogen openen. Directies impliciet daarvan beschuldigen, dat aanvaard ik niet. Die zijn niet roekeloos. Dat is immers uiteindelijk wat u zegt.

Uit een onderzoek van Sciensano, dat trouwens gisteren is gepubliceerd, is toch nog maar eens gebleken dat de scholen niet de motor zijn van de pandemie, maar de maatschappelijke epidemiologische evoluties volgen. Er is dus geen nood tot bangmakerij over de scholen. Elk onderzoek bevestigt dat ze niet de motor van de epidemie zijn. Waarschijnlijk komen er nergens zoveel mensen bijeen als in ons onderwijs, maar nergens gelden er dermate strenge veiligheidsmaatregelen. Nergens wordt er zo gecontroleerd en gehandhaafd wat die strenge veiligheidsmaatregelen betreft. Nergens wordt er ook zoveel getest en opgespoord. In plaats van mensen daarover bang te maken, zou ik daar fier op zijn.

Hebben we dan alles volledig overgelaten aan de scholen? Je hebt enerzijds de preventieadviseurs, die mensen die echt alle klaslokalen afgaan. Daarnaast hebben we echter in het najaar van verleden jaar ook de onderwijsinspectie een onderzoek met betrekking tot de binnenluchtkwaliteit laten uitvoeren. Dat onderzoek diende

om evidente redenen ter plaatse te gebeuren. Door de penibele coronasituatie in november – u herinnert zich die nog – heeft men dat moeten stopzetten, maar die ondersteuning is men vanop afstand blijven geven. Dat betekent dat men beschikbaar was en is om raad te geven over specifieke vragen en om antwoorden te helpen formuleren.

De onderwijsinspectie heeft voor dat onderzoek samengewerkt, opnieuw, met experts van VITO. Zo hebben ze CO₂-meettoestellen van VITO gehanteerd en was er ook een samenwerkingsakkoord met betrekking tot de analyse van de resultaten. Daarnaast kan de onderwijsinspectie vanzelfsprekend ook de gebruikelijke, reguliere doorlichtingen gebruiken om luchtkwaliteit en ventilatie mee in het vizier te nemen, zowel binnen als buiten de context van COVID-19, want ook na COVID-19 blijft die luchtkwaliteit in scholen natuurlijk om verschillende redenen uiterst belangrijk.

Dan kom ik tot het punt van de CO₂-meters. Sommigen blijken CO₂-meters veeleer als een doel dan als een middel te beschouwen. CO₂-meters kunnen inderdaad aantonen dat de luchtkwaliteit in een lokaal niet in orde is, en een slechte luchtkwaliteit zorgt inderdaad voor een hoger risico. Dat is evident. Het voorzien van een CO₂-meter werd net daarom ook opgenomen in onze richtlijnen, om zo een indicatie te kunnen geven van de luchtkwaliteit. Het niet hebben van een CO₂-meter mag natuurlijk niet de reden zijn om niet in te zetten op de basisvereisten van ventilatie. Het is echter ook niet zo dat het wél hebben van een CO₂-meter iedereen mag doen zeggen dat het in orde is. Wij hebben dus prioritair ingezet op het oplossen van het probleem, veeleer dan ons te beperken tot het louter vaststellen ervan. Dat neemt niet weg dat CO₂-meters hun nut hebben. Met de aangereikte middelen konden scholen meters aankopen. Scholen hebben dat ook gedaan, al dan niet met ondersteuning van de onderwijskoepel.

Er was immers ook het verwijt, vervolgens, dat er geen budgetten zijn en waren. Dat is, opnieuw, niet gestoeld op al te veel kennis van zaken. Geen middelen? Wij hebben in functie van veiligheidsmaatregelen en de financiële ondersteuning in dat kader ten aanzien van onze scholen drie keer een tegemoetkoming gedaan. We hebben in juni 25 miljoen euro extra werkingsbudget gegeven aan de scholen, en in september 22 miljoen euro. We gaan dat nu doortrekken voor het tweede semester, met 13 miljoen euro. In totaal is dat dus meer dan 70 miljoen euro extra voor hygiëne- en veiligheidsmaatregelen. Hebben wij dan altijd aangegeven dat dat wil zeggen dat men zoveel euro zou moeten spenderen aan alcoholgel, zoveel aan afspanningslinten en zoveel aan CO₂-meters? Neen, dat hebben we niet gedaan. We hebben een beetje meer vertrouwen in onze scholen en in onze preventieadviseurs, en in onze directies. Dat hebben we dus niet gedaan. Men kan niet de hele tijd zeggen dat er toch een probleem is met planlast en vervolgens vragen waarom we dat niet verplichten. Men kan niet zeggen dat we vertrouwen moeten hebben in de scholen, dat we hun autonomie moeten geven, en vervolgens zeggen dat we hen moeten verplichten om dit en dat allemaal aan te kopen, ook al is dat misschien zelfs niet nodig.

Dat is nu een additionele financiering, maar er is ook structurele financiering. We hebben een jaarlijks budget van 35 miljoen euro bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) om snelle infrastructuurwerken te kunnen doen. Als een school zegt dat er, om welke omstandigheid dan ook, dringend moet worden opgetreden, dan hebben wij 35 miljoen euro. Dat kan ook voor ventilatie en verluchting worden ingezet. Dat hebben wij ter beschikking, op jaarbasis. Op jaarbasis.

Daarnaast subsidieert AGION ventilatie uiteraard als onderdeel van andere subsidieprocedures. Bij grote renovatiewerken of nieuwbouw wordt dat onderdeel altijd meegenomen, niet als aparte categorie, maar dat maakt gewoon integraal

deel uit van die projecten. De reële investeringswaarde qua ventilatiewerken afgelopen jaar ligt dus wel merkkelijk hoger dan dat miljoen euro dat we nu hebben uitgegeven voor concrete ventilatieprojecten, die enkel en alleen daarover gingen. Dan nog hebben we die 35 miljoen euro ter beschikking, en daarnaast maken investeringen inzake ventilatie en verluchting structureel deel uit van ons investeringsbeleid. Het is namelijk zo dat er sinds 2006 verplichte normen zijn die we hanteren inzake ventilatie. In Vlaanderen is dat sinds 2006, in Brussel pas sinds 2008. Dat wil dus zeggen dat bij elke investering die sindsdien is gebeurd, de modernste ventilatienormen zijn opgelegd en gehanteerd. Weet u hoeveel we sinds 2006 hebben geïnvesteerd in onze infrastructuur? 7,5 miljard euro. Daarbij zijn de nieuwste, de strengste, de modernste voorwaarden, alleszins met betrekking tot de ventilatienormen, altijd in ogenschouw genomen.

Ik maak nog even een zijsprongetje opnieuw naar de preventieadviseurs, die een belangrijke rol spelen. Zij hebben het afgelopen jaar een grote rol gekregen bij de heropstart van de scholen en het inschatten en controleren van de ventilatie. Herinner u zelfs dat we vorig jaar hebben geëist dat alle scholen een lokale risico-analyse zouden maken, alvorens de deuren te kunnen heropenen. De rol van de preventieadviseur was daarin cruciaal. Ze hebben wel degelijk expertise inzake ventilatie en ventilatienormen. De vertegenwoordigers van de twee grootste verenigingen van preventieadviseurs, Prebes en CoBePrev, zijn bij mij op het kabinet geweest om een en ander te bespreken.

Mevrouw Meuleman, in uw schriftelijke vraag zegt u zelf: "Risicopreventie is daarin cruciaal en daarom spelen preventieadviseurs er een belangrijke rol. Zij helpen bij de uitvoering van het welzijnsbeleid en adviseren, controleren, coördineren het schoolbeleid dienaangaande. Ze hebben daarom kennis van de welzijnswetgeving en de relevante technische en wetenschappelijke aspecten." Nu doet u precies of ze hebben toegestaan dat slecht geventileerde klaslokalen alsnog gebruikt zouden kunnen worden.

Kortom, scholen werken in ongeziene omstandigheden keihard om onderwijs te blijven garanderen voor onze kinderen. Er gelden zware veiligheidsmaatregelen die veel van de scholen vereisen. Het is heel begrijpelijk dat scholen in die context niet staan te springen om ook nog eens structurele infrastructuurwerken aan te vangen. Ik begrijp dat. Daarom zetten ze nu in eerste instantie in op oplossingen die onmiddellijk toepasbaar zijn, zoals ramen en deuren opengooien. Ze doen dat goed en we blijven hen ondersteunen, in raad en in daad, en organiseren dus geen bangmakerij. We doen dat met extra middelen voor veiligheidsmaatregelen.

De coronacrisis heeft het belang van gezonde binnenlucht en efficiënte ventilatie nog eens onderlijnd – voor zover nodig, want er was al aandacht voor. Ook na de coronacrisis zal er verder werk van gemaakt worden. Sinds 2006 hebben we 7,5 miljard euro geïnvesteerd in nieuwe infrastructuur met moderne ventilatie. Voor deze regeerperiode hebben we een historisch budget van 3 miljard euro voorzien, dat ook geïnvesteerd zal worden in de modernste ventilatienormen. Uw suggesties bevestigen dat het de juiste keuze en een absolute noodzaak was om deze budgettaire inspanning te doen. We zullen dit onverminderd blijven doen, want elke grote renovatie of nieuwbouw betekent immers verplicht ook een aangepast ventilatiesysteem.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik kan niet genoeg benadrukken hoe cruciaal ventilatie en luchtkwaliteit zijn in de bestrijding van corona en de besmettingen. Scholen mogen dan misschien niet de motor zijn, maar ik vind dat een relatief begrip als je de cijfers ziet van de toename van de besmettingen, recent ook nog van de CLB's. Die zijn enorm. Stefan Grielens tweette nog dat ze

verdubbeld zijn in de periode van 15 tot 28 maart, waardoor de CLB's opnieuw in de problemen kwamen. Er waren dus heel veel besmettingen en cruciaal en efficiënt daarin is ventilatie en luchtkwaliteit.

Als we dan zien dat uit de bevraging van Teacher Tapp blijkt dat meer dan zes op de tien klassen geen CO₂-meter ter beschikking hebben en er ook geen plannen zijn om die te voorzien, dan betekent dit dat er onvoldoende controle is op de luchtkwaliteit. U kunt zeggen dat de CO₂-meter de oplossing niet is, maar meten is weten. Een eerder rapport van VITO toonde aan dat heel veel scholen dachten dat ze goed bezig waren en dat ze de ramen geregeld openzetten, maar bleek dat nog geen derde in orde was met het CO₂-gehalte.

Dus, alhoewel scholen ongetwijfeld inspanningen doen en denken goed bezig te zijn, wordt er onvoldoende gemeten en is men niet goed op de hoogte van hoe het zit met de luchtkwaliteit. We verplichten kappers om zo'n CO₂-meter te voorzien en we verplichten dat in de horeca, maar niet in onze klassen, die vaak kleine ruimtes zijn waar twintig kinderen of meer voor lange tijd samenzitten. Dat gaat mijn petje te boven.

Aangezien het zo cruciaal is dat we meten om te kunnen weten en om zich ervan bewust te zijn hoe goed de luchtkwaliteit is, vraag ik me af of u er niet voor kunt zorgen dat elke klas een CO₂-meter heeft. Kunt u niet kijken met minister Somers of die voorzien kunnen worden, zodat men zich op korte termijn bewust is van de luchtkwaliteit waardoor men heel bewust het efficiënte middel van ventilatie kan inzetten in het bestrijden van de verspreiding van het virus? Dat zal een groot verschil maken.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, ik citeer de laatste zinnen van het ondertussen beruchte artikel: "Vlaanderen maakte geen ambitieuze plannen, liet controles achterwege en trok geen extra geld uit. Vandaag zijn de scholen opnieuw gesloten. Had dat vermeden kunnen worden?" Ik citeer dit om aan te geven dat ik het er niet mee eens ben. Scholen zijn daarom niet gesloten. De scholen hebben het goed gedaan. De Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde heeft ook nog eens gezegd dat kinderen geen grote verspreiders zijn van het virus, zelfs niet van de Britse variant. Daarmee staan we op dezelfde lijn, en de scholen moeten open na de paasvakantie. Scholen waren niet de motor, zijn niet de motor en hadden niet gesloten mogen worden, los van deze discussie.

Minister, net voor de vakantie hebt u de mondmaskerplicht ook voor het vijfde en zesde leerjaar van het lager onderwijs ingevoerd. Misschien had dit toch vermeden kunnen worden als er betere ventilatieplannen waren geweest. Ik hoop dat als de scholen opnieuw opengaan, die maatregel zo snel mogelijk kan worden geschrapt. Misschien kan dat als er wel verplicht CO₂-meters in de klassen worden gezet.

U hebt zeker en vast heel veel ambitie getoond. U hebt alles gedaan wat binnen uw mogelijkheden lag, maar u kunt toch niet ontkennen dat u en uw departement niet echt zicht hebben op de luchtkwaliteit in onze klassen. Veel scholen kwijten zich van hun taak door te zeggen 'zet de ramen open' en kunnen of willen geen investeringen doen, maar misschien toch vooral niet kunnen. Daardoor laten ze de controle blauwblauw.

U spreekt in militaire termen over 'boots on the ground', maar dan bent u de opperbevelhebber. Het is heel belangrijk dat u als legerleider ook weet wat er gebeurt. Meten is weten, en ik hoop echt dat we na de paasvakantie de scholen opnieuw kunnen opendoen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, u weet wellicht dat er in opdracht van het Departement Omgeving een digitale tool werd ontwikkeld, specifiek voor scholen. Dat kreeg mevrouw Schryvers als antwoord op een parlementaire vraag dien-aangaande. Met die tool kunnen scholen hun huidige situatie en werking omtrent een gezond binnenmilieu – dat gaat over ventileren en verluchten – in kaart brengen, opvolgen of permanent monitoren en zo adviezen op maat genereren. Hebt u er zicht op in welke mate die tool vandaag al gebruikt wordt door de Vlaamse scholen?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik heb op zich niet zoveel toe te voegen aan het vurige pleidooi van de minister, maar onze fractie betreurt wel de sfeerschepping en de bangmakerij die in de media en door sommige collega's hier worden gecreëerd, als zou een gebrek aan inzetten op ventilatie in scholen mee de oorzaak zijn van het feit dat ze dicht zijn. Niets is minder waar.

Er wordt in de vraagstelling geschetst dat de mening van de experts niet zou zijn gevolgd wat betreft het ventilatiebeleid. Waar de mening van de experts al zeker niet gevolgd is, is om die scholen toe te doen. Dat is een puur politieke beslissing geweest. De experts hadden anders geadviseerd. Ze hadden geadviseerd om de scholen open te houden. Om bepaalde redenen is er dan toch beslist om ze toe te doen. Dat heeft niets te maken met een gebrek aan ventilatiebeleid.

We vragen dan ook aan de minister om zijn beleid daarrond, de protocollen en alle voorziene maatregelen die daarrond zijn genomen, voort te zetten, op korte termijn. Op lange termijn is het uiteraard belangrijk dat we blijven investeren, zodat het schoolpatrimonium verder wordt gemoderniseerd en er de nodige aandacht aan ventilatie wordt geschonken. Maar op korte termijn moeten we verdergaan met de genomen veiligheidsmaatregelen. De scholen moeten zo snel mogelijk opnieuw opengaan. De cijfers van Sciensano bewijzen het ook: in Vlaamse scholen is het aantal besmettingen lager dan in de samenleving. De protocollen hebben gewerkt. Dus laat ons die scholen opnieuw opendoen en op deze voet verdergaan. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, ik ben blij om sommige collega's opnieuw te zien in mijn oude commissie. Ik ben ook blij om de nieuwe minister van Onderwijs live te zien. U draagt zelfs een bolhoed, zie ik, minister. Ik vroeg mij af of dat exemplarisch was voor het typisch Belgische surrealisme dat u hier aanklaart.

Maar laten we het over ventilatie hebben. U weet misschien dat wij vanuit de commissie Economie een resolutie hadden ingediend, met als grote ambitie om de binnenluchtkwaliteit in zowel ons publiek als privaat patrimonium – maar om te beginnen ons publiek patrimonium – te versterken. Heel wat studies hebben namelijk uitgewezen dat een verbeterde binnenlucht gewoon geweldig goed is, niet alleen voor onze gezondheid, maar ook voor ons mentale welzijn. En specifiek wat onderwijs betreft, zijn er zelfs data die aantonen dat de leerprestaties met 15 procent verbeteren als de luchtkwaliteit verbetert. Ik zou daar dus toch bijzondere aandacht voor willen vragen, ook op het vlak van onderwijs.

Mijn heel specifieke pleidooi is om in het relanceplan Vlaamse Veerkracht, waar de Vlaamse Regering toch heel sterk op inzet, een zeer specifieke investeringslijn voor ventilatie en filtratie van binnenluchtsystemen te integreren. Want, minister, u hebt de overzichten gegeven van de investeringen in schoolinfrastructuur. En ik weet dat dat de laatste tien à vijftien jaar echt wel in een stroomversnelling zit. Maar het is natuurlijk zo dat er voor 'vernieuwbouw' een reeks aan mogelijkheden

is om investeringen te doen. En als letterlijk het huis of de school in brand staat, gaat dat voor op ventilatie-investeringen. Ik denk dat u dat ook wel weet.

Het is goed om enerzijds binnen Onderwijs, via het Klimaatfonds, een specifieke lijn ventilatie – en dan gaat het inderdaad over meetinstrumentarium, maar zeker ook over mechanische filtratiesystemen ...

De voorzitter: Rondt u af, mevrouw Gennez?

Caroline Gennez (Vooruit): Excuseer, ik wist niet dat er getimed werd.

Mijn pleidooi is om binnen de investeringsmiddelen van Onderwijs, enerzijds het Klimaatfonds, een lijn ventilatie- en infiltratiesystemen te integreren, maar ook om uw volle gewicht in de schaal te werpen, minister, binnen het bredere plan Vlaamse Veerkracht, waarvoor toch 4,3 miljard euro voorzien is, om daar, specifiek voor het onderwijs in te zetten op binnenluchtkwaliteit en de investeringen in meet-infrastructuur, maar ook op mechanische filtratie- en ventilatiesystemen.

Dit is wat mij betreft absoluut geen vingerwijziging, noch naar het onderwijs, noch naar het beleid. Ikzelf ben zeer grote voorstander om de scholen maximaal open te houden. Maar ik denk dat we hier echt 'quick wins' kunnen realiseren op het vlak van leerprestaties – die we allemaal toch hoog achten – en op het vlak van het verbeteren van ons publiek patrimonium. De scholen zijn uiteraard een belangrijk pendant in dat publiek patrimonium. Ik zou zeggen: waag uw kans bij uw collega's. En zorg ervoor dat u extra middelen kunt genereren voor een betere binnenluchtkwaliteit in ons onderwijs. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik kom graag even tussen, ook over de realiteit van het veld.

Eén, als men een nieuwe school bouwt, wordt daar dan aandacht besteed aan ventilatie? Uiteraard, want er moeten normen worden gehanteerd. Die aandacht voor ventilatie in nieuwbouwprojecten is er dus. Ik moet alle collega's hier aanwezig – en velen hebben ooit al een minister van Onderwijs geleverd – niet uitleggen dat daarmee rekening kan worden gehouden bij een nieuwbouwproject. Bij verbouwingen en vernieuwbouw kan dat ook. Maar het patrimonium in Vlaanderen is, door de jaren heen, wat het is. Bij de schoolgebouwenmonitor spreken we daar regelmatig over.

Gelukkig zijn al die scholen wel uitgerust met een ventilatiesysteem type A. Ik vind niets uit. Het ventilatiesysteem type A, of, in de volksmond, het raam. Maar dat is door de ingenieurs wel degelijk op die manier erkend, als een ventilatiesysteem type A. Een niet-geforceerde, natuurlijke ventilatie. Geen afzuig, geen inlaat.

In nieuwe systemen zitten we met een balansventilatie, die in de eerste plaats rekening houdt met de recuperatie van warmte. Dat is iets anders dan een heel snelle luchtwisseling. Als we de ramen openzetten in de scholen, in de klassen, krijgen we heel veel en een heel snelle luchtwisseling. Want als je per uur één of twee keer de lucht wisselt, dan heb je niet hetzelfde effect als bij het openzetten van de ramen.

En onze scholen, collega's, hebben dat gedaan. Het beste bewijs heb ik bij mij thuis gezien. Onze tv-dekentjes werden mee naar school gesleurd. De thermossen werden aangeslagen. En dan was er ook een roolatiesysteem in de klas, die maar voor de helft kon worden bezet door de geldende regels. Dat alles om ervoor te zorgen dat, ondanks de koude, de ramen konden blijven openstaan.

Ik hoor sommige collega's zeggen: 'Weet je wat? We zullen de volgende veertien dagen snel overal een ventilatiesysteem installeren. Dan kunnen de scholen open op 19 april.' Komaan, wees nu eens serieus. Dat is wat ik gisteren in de plenaire vergadering heb gedaan. 'We moeten ervoor zorgen dat op 19 april de scholen open kunnen en dus moeten we ventilatiesystemen installeren.' Wel, de ventilatiesystemen zijn er. Doe de ramen open. Dat moeten we inderdaad aan onze scholen blijven vragen.

Minister, ik wilde dat gewoon nog toevoegen. Laat ons in dezen inderdaad blijven sensibiliseren om de ramen open te houden, ook als het wat frisser is. Laat ons die aandacht blijven hebben, ook in de nieuwbouw. We moeten daar ook bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs aandacht voor hebben. De scholen die daarin al stappen konden en willen zetten, zullen dit ook doen, uiteraard binnen die autonomie die ze hebben.

Voorzitter, nog één ding. Ik wil hier toch iets tegenspreken, namelijk die hele grote, zware, gigantische cijfers in onderwijs. Nogmaals, zelfs deze ochtend op de radio hoorde ik het: het onderwijs volgt de maatschappelijke tendens, maar is niet de motor. Misschien moeten we thuis wat vaker het raam openzetten. Ik dank u.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik zal beginnen met de voorlaatste spreker. Mevrouw Gennez, mijn naam is Ben Weyts. Ik ben inderdaad minister van Onderwijs, dat hebt u heel goed geraden. Achter me staat een surrealistisch kunstwerk van een lokale kunstenaar. Dat moet de mens en de minister met twee voeten op de grond houden. Er is een handleiding bij. Daarin staat onder andere dat je er als politicus altijd goed moet uitzien, daarom een deftige col. Je moet er geleerd uitzien, daarom een monocle. En er staat ook iets in, maar dat kun je niet zien, over wat er in de hoed zit. In die hoed zitten hersenen, om slaafs de partijtopy te volgen. Dat is bij mij iets minder het geval. U moet maar eens komen kijken.

Ik kan alleen maar herhalen. Eén, met betrekking tot de CO₂-meter. U vraagt of er in elke klas een CO₂-meter is. Maar ook de experts zeggen niet dat er in elke klas een CO₂-meter moet zijn, zelfs de meest overtuigden ter zake zeggen dat niet. Je kunt die altijd in meerdere klassen inzetten, met een gedeeld gebruik. Maar los daarvan, is het de taak van de preventieadviseurs om toe te zien op een veilige opening en op het openblijven van de scholen. En die mensen kwijten zich erg goed van hun taak. En in de tweede linie hebben we nog altijd de onderwijsinspectie, die kan optreden mocht er op dat vlak enige twijfel zijn.

Mijnheer Brouns, ik was dat eigenlijk vergeten te zeggen: ook de tools die worden aangereikt door het Departement Omgeving, zitten vervat in onze richtlijnen, bij 'Ondersteuning en extra informatie', in een aparte rubriek 'Departement Omgeving': "Gebruik de checklist binnenmilieu op school", "Lees de pocket binnenluchtkwaliteit in schoolgebouwen". Er zijn daarbij doorklikmogelijkheden. "Gebruik de indoorboxen". Wellicht verwijst u naar dat laatste. We hebben dat dus allemaal geïntegreerd in onze richtlijnen en draaiboeken. Die zijn dus niet nieuw, maar bestonden al voor er bestonden in andere beleidsdomeinen.

Er werd gezegd dat we ongelooflijke kansen aan onze neus hebben laten voorbijgaan waarbij we kant-en-klare voorstellen kregen om met een vingertip te zorgen voor totaal nieuwe ventilatiesystemen in alle scholen in heel Vlaanderen. Ik krijg bijna elke week een voorstel in mijn mailbox. Het zijn altijd lucratieve voorstellen, niet voor mij, maar vooral voor de verzender, waarbij wonderoplossingen worden aangedragen. Ik trek het een beetje op flessen. Soms krijg ik wonderoplossingen voor ventilatie met grote luchtfilters voor in de klas, met gaten in de muur, zonder gaten in de muur, met een verwijdering van het plafond, zonder

verwijdering van het plafond. Ik neem altijd mijn verantwoordelijkheid en laat die voorstellen naar waarde schatten, niet door mezelf, maar door experts.

Er werd mij in de krant verweten dat ik een wonderoplossing had laten voorbijgaan. Mijn kabinet is het voorstel gaan opsnorren. Ze hebben de voorstelling gevonden. Het gaat over zes slides. Dit is het voorblad. Op het tweede blad staat dat hierna enkele slides volgen met de logica. Op de derde slide staat een schema. En dan zijn er nog drie slides, voor een investering van 250 miljoen euro. Ook dit voorstel hebben we naar waarde laten evalueren door experts en door Agoria. Ze hebben negatief geadviseerd. Wat moet ik dan zeggen? 'Neen, neen, we gaan het toch doen. We gaan tegen de experts in, en tegen Agoria, die er zelfs een flinke stuiver aan kan verdienen, maar zegt om het niet te doen.' Ik denk dan dat we het inderdaad misschien beter niet doen. Dan breekt mijn klomp als ik moet lezen dat het toch een ongelooflijke kans is geweest voor Vlaanderen. In tijden waarin oversubsidiëring wordt gehokeld en overheidsuitgaven nauw – en terecht – tegen het licht worden gehouden, is het misschien goed dat we de experts en Agoria gevolgd zijn.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, ik zou er op willen aandringen dat iedereen een beetje gelijke kansen voor spreektijd krijgt. Ik ben blijkbaar de enige die u de mond snoert. Ik was al niet tevreden met het weigeren van mijn interpellatie om niet-begrijpelijke gronden. Ik kon de vraag niet stellen in de plenaire vergadering en nu krijg ik heel beperkte tijd om een toch wel heel belangrijk thema aan te kaarten. Ik krijg nauwelijks ruimte. Ik vind dat redelijk onfair voor de rechten van de oppositie om te proberen een belangrijk thema aan te kaarten.

Minister, er zijn inderdaad scholen die heel goed bezig zijn en die er wel op hebben ingezet. Ze hebben preventieadviseurs die er voldoende kunnen zijn en voldoende tijd kunnen besteden aan een toch wel niet zo'n gemakkelijke kwestie. Er zijn ook heel veel scholen die onvoldoende ondersteuning hebben van preventieadviseurs. We weten allemaal dat er niet zoveel uren voor preventieadviseurs zijn. Ik heb het grootste respect voor die mensen, want ze hebben in heel moeilijke omstandigheden moeten werken en heel veel moeten doen de laatste tijd. Er zijn de scholen die niet zo vaak en zo heel veel een beroep kunnen doen op die preventieadviseur, die ook niet zoveel middelen hebben, die in een moeilijke context werken en waar het dus niet zo goed zit. Ik denk dat het uw verantwoordelijkheid is als minister om ervoor te zorgen dat het overal goed zit met ventilatie. Het is geen kwestie van paniek zaaien, het is geen kwestie van onnodig mensen ongerust te maken, maar het is wetenschappelijk bewezen dat het heel hard helpt om correct te meten en correct te ventileren als je gemeten hebt.

Mijnheer Daniëls, ik vraag niet om een mechanisch ventilatiesysteem te installeren op twee weken tijd. U trekt het weer zo belachelijk op flessen. Ik vraag wel de mogelijkheid om in elke school te meten met CO₂-meters en om die dus ter beschikking te stellen, hetzij door de gemeente, hetzij door Vlaanderen, op welke manier dan ook. Ik denk dat het een heel belangrijke randvoorwaarde is om de scholen te heropenen en om een succesvolle heropening te realiseren na de paasvakantie.

We moeten daar dus nog meer op inzetten en er effectief middelen voor uittrekken, niet voor die ventilatiesystemen, wel om te meten, te weten en juist te kunnen aanpakken. Het zou een grote stap vooruit zijn. Onze doelstelling is dezelfde: de scholen veilig heropenen na de paasvakantie. Ik heb alleen maar dat voor ogen. Als we een tandje bijsteken, is er op korte termijn wel veel winst te boeken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman, ik wil even reageren op wat u zegt. Men heeft mij gevraagd om een advies te geven over uw interpellatie. Ik denk zelfs dat ik dat verplicht was, want ik heb zelfs een paar mails gekregen. Ik heb inderdaad geadviseerd om de interpellatie om te zetten in een vraag om uitleg, maar het is het Uitgebreid Bureau dat de beslissing heeft genomen om de interpellatie om te zetten in een vraag om uitleg.

Wat de spreektijd betreft: de minister heeft onbeperkte spreektijd, de andere leden van de commissie hebben twee minuten. U weet dat ik dit in de commissie Onderwijs probeer te timen. Als ik dat loslaat, zijn we om 10 uur vanavond nog niet thuis. De andere leden zijn binnen hun tijd gebleven, behalve mevrouw Gennez. Ik heb getracht haar te stoppen, maar het is me niet gelukt.

Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wou beginnen met mijn provinciegenoot te verdedigen en te zeggen dat u mevrouw Gennez ook hebt onderbroken, maar u was mij voor.

Minister, ik ben over het algemeen altijd heel erg positief ingesteld, misschien zelfs iets te positief voor iemand uit de oppositie. Het is mijn karakter, ik kan er ook niet aan doen. In dezen moet ik u toch ongelijk geven, want u en de mensen uit de meerderheid doen net alsof de goede cijfers in de scholen er komen door een goed ventilatiebeleid. Ik zou durven te zeggen dat die er komen, ondanks een goed ventilatiebeleid. In het onderwijs draagt men nu al bijna een heel jaar een mondkap, wast men zijn handen, ontsmet men zijn handen, houdt men afstand, geeft men halftijds onderwijs. Die zaken zullen mee hebben bijgedragen aan de goede cijfers, en ook het feit dat kinderen gewoon minder besmettelijk zijn door hun kleinere longen enzovoort. Ik weet er niet genoeg over; dat is voor de wetenschappers.

Het is zo dat uw adviezen te vrijblijvend zijn, minister, en dat er niet voldoende controles zijn. U zegt dat de tweede verdedigingslinie, de inspectie, al een hele tijd niet meer controleert. Ik vraag u toch, vanuit mijn positieve inzet, om meer te controleren en uw adviezen minder vrijblijvend of helemaal niet vrijblijvend te maken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over ondersteuners als essentiële derden in scholen tijdens coronacode rood – 2637 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag is twee weken geleden ingediend toen er nog geen sprake was van een paaspauze, maar er toch wel een aantal extra maatregelen werden genomen om te proberen de derde golf tegen te gaan. Iedereen moest zijn duit in het zakje doen, ook de scholen. Op het moment dat die beslissing werd genomen en gecommuniceerd, was er grote onduidelijkheid over de ondersteuners en hun rol in scholen de komende weken. In die zin is mijn vraag een beetje gedateerd omdat er nu een paaspauze is en er geen onderwijs is.

Toch zijn er nog een aantal relevante vragen, ook voor de toekomst, die kunnen worden gesteld over die essentiële derden in scholen in code rood of bij een opflakking van de cijfers. Ik ga dus toch mijn vraag stellen.

Tot aan de beslissingen behoorden ondersteuners uit de ondersteuningsnetwerken, die kinderen met specifieke onderwijsbehoeften en hun leerkrachten in het kader van het M-decreet ondersteunen, tot de essentiële derden die altijd in de scholen zouden worden toegelaten. U benadrukte dat ook meermaals, en ik heb dat altijd gewaardeerd en gesteund. Die ondersteuners zijn essentieel voor de onderwijskansen voor de meest kwetsbare kinderen, en ze mogen niet uit scholen worden geweerd. Ze zijn essentieel voor de kinderen die ze helpen, maar op dit moment zeker ook voor de leerkrachten, die enorm onder druk staan, omdat er nu al zo veel handen op scholen te weinig zijn.

De signalen die ons op dat moment bereikten, waren signalen van onzekerheid. Eerst zouden die ondersteuners niet meer tot de essentiële derden behoren, en niet meer fysiek op scholen aanwezig mogen zijn om kinderen met specifieke onderwijsbehoeften te helpen. Toen was er natuurlijk veel paniek in het veld en kreeg ik heel veel ongeruste mails.

Toen kwam echter toch de boodschap dat ondersteuners die leerlingen persoonlijk begeleiden, als persoonlijke assistenten mogen worden beschouwd en nog altijd toegelaten zijn op scholen. Ondersteuners die leerlingen niet digitaal begeleiden, zouden volgens de nieuwsbrief van het katholiek onderwijs voor de komende twee weken op één school mogen komen om daar te ondersteunen. Toen was er eigenlijk nog onduidelijkheid, want uit de communicatie van een ondersteuningsnetwerk bleek dat ze enkel met één leerling mogen werken en niet in klasgroepen mogen komen. Dat werd toen ook weerlegd. Er was sprake van één klasgroep en niet verschillende klassen in één school, enzovoort. Er bestond dus enorm veel onduidelijkheid.

Minister, mijn vraag was dus of u uw beslissing kunt verduidelijken. Kunt u misschien ook verduidelijken wat uw visie zal zijn in de toekomst? Kunt u garanderen dat ondersteuners ten minste op een en dezelfde school mogen blijven komen, dat ze daar de kinderen die recht op begeleiding hebben, mogen begeleiden en hun leerkrachten ook mogen ondersteunen? Mijn vragen gelden ook voor de toekomst. Is het mogelijk om een aantal duidelijke lijnen daarover vast te leggen, die dan blijven gelden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De vraag is een beetje achterhaald. Ik denk dat we anderzijds ondertussen ook een oplossing hebben gegeven die ook in de toekomst kan worden gebruikt. Er zijn er die pleiten voor het sluiten van de scholen, of anders voor het openhouden van de scholen met nóg strengere veiligheidsmaatregelen. Dit is een van de strengste veiligheidsmaatregelen die werden opgelegd. De virologen waren daar sterk vragende partij voor, namelijk om te verhinderen dat er wordt gereisd tussen de scholen, vanuit welke functie dan ook. Men bekijkt dat natuurlijk vanuit virologisch perspectief, en dat snap ik ook. Men zegt dat die mensen die rondreizen tussen verschillende scholen, de figuurlijke sinterklazen van Mol kunnen zijn, en dat men dat echt aan banden moet leggen, als een van de laatste maatregelen indien men de scholen nog open wil kunnen houden. Dat is echter een zuiver virologische ratio en ik begrijp dat men die hanteert, maar dat staat natuurlijk ver van de praktijk, want dan plaatst men diegenen die verantwoordelijk zijn, die nog in de klas staan, die die scholen open moeten houden, voor nog onmogelijkere opdrachten dan deze die ze al hadden om de boel te kunnen runnen.

Er waren dus onmiddellijk vragen over de wijze waarop ondersteuners hun ondersteunende taak voor leerlingen en leerkrachten konden blijven uitvoeren, maar we hebben ook dat onmiddellijk verduidelijkt. Ik moet niet naar de communicatie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen verwijzen. Wij hebben onze eigen websites van

Onderwijs Vlaanderen, onze eigen communicatiekanalen, Schooldirect, waarin we dat verduidelijken. Ik kan daar maar op blijven hameren. Dat zou mij ook heel wat vragen besparen, want die antwoorden staan daar te lezen, ook in dezen. Namelijk in de rubriek 'Ondersteuning' hebben we dat toen verduidelijkt: "Tot aan de paasvakantie bieden ondersteuners maximaal digitaal ondersteuning. Wanneer ondersteuning fysiek in de school nodig is, kan ondersteuning wel op school. Ondersteuners met een opdracht in verschillende scholen maken bruggetjes tussen klasgroepen en kunnen het virus sneller verspreiden. Als ondersteuners zich echter in de mate van het mogelijke beperken tot 1 school en dezelfde leerlingen en leraren opvolgen, kunnen ze alsnog leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften bijstaan in de school."

Dat was op dat moment de situatie, maar dat was vóór de recentste beslissing omtrent het onderwijs in de week voor de paasvakantie. We hebben daar dan onmiddellijk in reactie een verduidelijking aan toegevoegd, namelijk in de rubriek 'Situatie in de week van 29 maart 2021'. Ik citeer: "Ondersteuners kunnen van 29 maart tot 02 april terecht op kleuterscholen indien ondersteuning daar geboden moet worden. Ook voor leerlingen die ondersteuning nodig hebben tijdens de examens tussen 29 maart en 02 april kunnen scholen beroep doen op ondersteuners als ondersteuning op afstand niet mogelijk is. Ondersteuners vermijden fysieke ondersteuning in meerdere scholen. Ze beperken de fysieke ondersteuning best tot één school."

Ik snap dat dat heel moeilijk is, en ik wil van hieruit ook een dikke dankjewel zeggen voor al het werk dat ze verricht hebben. Want anderzijds doen zij het ook maar. Want zij worden gezien als een mogelijk risico, en ze lopen zelf verhoudingsgewijs ook meer risico, bij deze een eresaluut aan hen. Maar wij hebben altijd een rode draad doorheen al onze maatregelen, waarbij we altijd specifieke uitzonderingen bedingen bij de virologen, specifieke uitzonderingen voor de meest kwetsbaren. En dat is in dezen niet anders. Daarom hebben we opnieuw een uitzondering op de regel die zegt dat het absoluut niet kan dat mensen reizen tussen verschillende scholen. Voor de ondersteuners en voor de meest kwetsbaren hebben we toch opnieuw een uitzondering kunnen voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, begrijp ik het goed dat, als we lijnen moeten vastleggen, code rood betekent dat één leerling kan worden ondersteund op school, maar niet in een klascontext? Wat zijn dan de aanbevelingen in de andere codes, om het helemaal duidelijk te krijgen? Zou u mij dat nog eens kunnen specificeren?

Ik heb nog een tweede vraag. De nota van Unia werd mij nog eens onder de aandacht gebracht. Zij hebben daar tien concrete suggesties uitgewerkt om beter rekening te houden met leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeftes in tijden van corona en bij covidbeleid op school. Ze hebben dat gedaan samen met de universiteit van Gent en de vakgroep Orthopedagogiek, omdat ze zelf toch wel constateerden dat er grote verschillen zijn, en dat de ondersteuning die op verschillende scholen wordt geboden, zeer uiteenlopend is.

Zij vragen echt om ervoor te zorgen dat die ondersteuning wordt gegeven in een inclusieve context, op de manier waarop leerlingen recht hebben. Dat betekent inderdaad voldoende aangepaste en gedifferentieerde taken, zoals dat ook zou zijn op een moment dat ze school zouden lopen. Dat vraagt natuurlijk heel wat, maar dat is een stukje de rol van de ondersteuners, uiteraard. Ze vragen dan ook wel nadruk op de fysieke aanwezigheid. Hebt u kennis van die tien aanbevelingen, en wilt u daar verder rekening mee houden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Inderdaad, er waren wel wat vragen van scholen, van ouders: wat nu met de ondersteuners? Minister, u verwees terecht naar het signaal dat we gaven om de scholen open te laten, maar maximaal te vermijden dat het virus zich kan verspreiden. Mensen die van de ene naar de andere school gaan zijn bijna vrachtwagentjes van een potentieel virus, dat zou geen goed idee zijn.

Collega's, ik wil er toch nog eens op wijzen dat het geen beleidsbeslissing is om dat niet te doen. Het is helaas het virus dat beslist hoe de boel draait in ons onderwijs. Met andere woorden, als corona er niet was geweest zouden die ondersteuners, net als alle kinderen en leerlingen, gewoon op school zijn.

Ten tweede is het al moeilijk om ondersteuners als essentiële derde te voorzien in scholen in tijden van corona, omdat ze zich moeten beperken tot één school als de scholen open zijn. Het is dan natuurlijk onnodig te zeggen dat, als je de scholen sluit, die kinderen dan de facto níét worden bereikt. Dat is gewoon een vaststelling die ik doe. Het kan niet anders. Het gaat inderdaad over rechten, collega Meuleman. In het leerrecht hebben niet alleen de kinderen die ondersteuning nodig hebben, recht op die ondersteuning; alle kinderen hebben recht op onderwijs. En dus moeten we zorgen dat we dat maximaal vrijwaren, voor alle leerlingen en alle mogelijke situaties.

Minister, ik ben blij dat u ook met het bijkomende spoor van de sneltesten probeert om alles daar open te houden, en de scholen, althans zeker op 19 april, terug te openen, in het regime dat ze volgden toen ze gesloten waren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat Unia betreft: ik denk dat het bij uitstek in het belang van de meest kwetsbaren is om terug te kunnen schakelen naar normale ondersteuning, en dus naar normale, open scholen.

Als je het nog eens wilt nalezen, zou ik vragen om eens op de website van Onderwijs Vlaanderen te kijken. Daar staat alles heel duidelijk vermeld, denk ik. Het staat natuurlijk ook los van codes, want de beslissing die is genomen rond de regeling voor deze week, de huidige speciale week – niet door mij maar door het Overlegcomité – is een sui-generisregeling, die losstaat van de codes. Want enerzijds zijn de kleuterscholen deels wel open, anderzijds zijn de secundaire scholen eigenlijk ook open, maar dan voor de examens. Dat is dus nogal sui generis. Maar in die periode vragen we de ondersteuners om fysieke ondersteuning te vermijden in meerdere scholen, en om fysieke ondersteuning het best te beperken tot één school.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het was mij nog niet helemaal duidelijk dat dat de beperkingen zijn die gelden, ook in de meest extreme vorm. Ik weet niet welke kleurcodes we dat dan nog moeten geven. Ik had toch de indruk dat dat eerder rood was, maar dat het toch niet betekent dat die hele strikte beperking van één leerling in de school ondersteunen maar niet in de klas komen, daar niet onder moet worden begrepen. Dat is misschien toch een geruststelling.

Minister, misschien kunt u die aanbevelingen van Unia toch nog eens ter harte nemen. Er zijn inderdaad ook al pistes voor het afstandsonderwijs, met de vraag om ook in te zetten op outreachend werken. En als dat niet digitaal kan, kunnen we misschien ook oplossingen bedenken om toch aan huis te komen. Het gaat hier natuurlijk wel om de meest kwetsbaren. U hebt altijd gezegd dat die voor u voorrang krijgen, en daar wil ik ook het hardst op inzetten.

Soms heeft men bij die groepen dan toch de indruk dat in de communicatie vanuit de overheid en op momenten van crisis er vooral wordt gecommuniceerd over wat er met het lager en het secundair moet gebeuren. Het buitengewoon onderwijs of de kinderen met extra ondersteuningsnoden worden dan soms vergeten. Ik denk dat dat altijd even snel en duidelijk geregeld moet worden. Ik vraag daarvoor de nodige aandacht. Maar men was bij onderwijs inderdaad wel vrij snel om te reageren eens de problemen duidelijk werden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.